

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2021

Erstatningsnævnet

Toldboden 2, 8800 Viborg

Telefon 33 92 33 34

erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk

www.erstatningsnaevnet.dk

1	Forord	4
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	6
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	7
4	Digital ansøgningsportal	8
5	Talmæssige oplysninger	9
6	Status efter to år med driftsflow og bunkebekæmpelse	12
7	Hvad betaler nævnet erstatning for?	12
8	Konkrete afgørelser fra nævnet	13
8.1	Indledning	13
8.2	Offererstatningslovens § 1 – lovens område	13
8.2.1	Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	13
8.2.2	Personskade	14
8.2.3	Direkte og indirekte skadelidte	14
8.2.4	Årsagssammenhæng og påregnelighed	15
8.2.5	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet	15
8.2.6	Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger	16
8.2.7	Tingskade og formueskade.....	16
8.3	Offererstatningslovens § 6 a – almindelige erstatningsretlige regler	19
8.3.1	Nedsættelse eller bortfald på grund af egen skyld eller accept af risiko.....	19
8.3.2	Nedsættelse eller bortfald på grund af årsagskonkurrence	20
8.3.3	Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt	20
8.4	Offererstatningslovens § 7 – dækning fra anden side	20
8.5	Offererstatningslovens § 9, stk. 2 – krav under 3.500 kr.	21
8.6	Offererstatningslovens § 10 – politianmeldelse mv.	22
8.6.1	For sen eller manglende politianmeldelse	22
8.6.2	Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen	24
8.6.3	Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen.....	24
8.7	Offererstatningslovens §§ 1 og 10 – plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden	25
8.7.1	Offererstatningslovens § 10	26
8.7.2	Offererstatningslovens § 1	26
8.8	Offererstatningslovens § 11 a – retskrav	28
8.9	Offererstatningslovens § 11 c – straffesagen afsluttet	29
8.10	Offererstatningslovens § 13 – toårsfristen	31
8.11	Offererstatningslovens § 14, stk. 1 – sagens oplysning for nævnet	37
8.12	Offererstatningslovens § 15, stk. 2 – advokatudgifter mv.	37
8.13	Offererstatningslovens § 17 – regres	39

8.14	Offererstatningslovens § 18 – tilbagebetaling til nævnet.....	40
8.15	Erstatningsansvarslovens § 1 - personskadeerstatning	40
8.15.1	Helbredelsesudgifter	40
8.15.2	”Andet tab”	41
8.16	Erstatningsansvarslovens § 1 a – fremtidige helbredelsesudgifter	41
8.17	Erstatningsansvarslovens § 2 – tabt arbejdsfortjeneste	41
8.18	Erstatningsansvarslovens § 3 – svie og smerte.....	42
8.19	Erstatningsansvarslovens § 4 – varigt mén.....	42
8.20	Erstatningsansvarslovens § 5 - erhvervsevnetab	43
8.20.1	Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde	43
8.21	Erstatningsansvarslovens §§ 6-7 – fastsættelse af erhvervsevnetabserstatning ...	43
8.21.1	Fastsættelse af årsløn	43
8.22	Erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – begravelsesudgifter og tab af forsørger	45
8.23	Erstatningsansvarslovens § 14 a – overgangsbeløb	46
8.24	Erstatningsansvarslovens § 16 – renter	46
8.25	Arv	48
8.26	Erstatningsansvarslovens § 24 – almindelig lempelsesregel.....	48
8.27	Erstatningsansvarslovens § 26 – tortgodtgørelse og krænkelsesgodtgørelse	48
8.27.1	Frihedsberøvelse	48
8.27.2	Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.....	48
8.27.3	Digitale seksuelle krænkelse	51
8.27.4	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsesgodtgørelse	53
8.28	Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte.....	53
Bilag 1	– Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2018-2021.....	55
Bilag 2	– Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2019-2021 fordelt på erstatningsposter..	57
Bilag 3	– Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2021	61

1 FORORD

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive og offentliggøre en beretning til justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år.

Hermed foreligger beretningen for 2021. Beretningen redegør som i tidligere år for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at årsberetningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til Erstatningsnævnet og offererstatningsloven og til, hvordan loven administreres.

COVID-19

2021 har for Erstatningsnævnet som for alle andre været præget af COVID-19-epidemien, der for andet år i træk satte sit markante aftryk på samfundet. Medarbejderne ved Erstatningsnævnets sekretariat har også i lange perioder af 2021 været nødsaget til at arbejde hjemmefra, og nævnsmøderne har fortsat været digitale.

På trods af udfordringerne har det hele fungeret. Sekretariatets medarbejdere og nævnets medlemmer har igen formået at behandle et højt antal sager, og produktiviteten målt på antal afgørelser pr. medarbejder i sekretariatet er steget.

Fald i ekstrabevillingen til sekretariatet

Som omtalt i årsberetningen for 2020 var størstedelen af den ekstrabevilling, som Civilstyrelsen fik til Erstatningsnævnets sekretariat ved finansloven for 2019, tildelt frem til udgangen af 2020.

Et stort antal medarbejdere rokerede derfor ved årsskiftet til andre kontorer i Civilstyrelsen. Hertil kom, at et yderligere antal erfarne medarbejdere fratrådte i løbet af særligt første halvdel af 2021.

Disse afgang af erfarne medarbejdere kombineret med en stadigt stigende sagstilgang har naturligt haft betydning for sekretariatets samlede kapacitet jf. nærmere nedenfor i punkt 5.

Ny praksis for forrentning

2021 har endvidere været præget af et omfattende arbejde omkring nævnets fastlæggelse af en ny praksis for fastsættelse af forrentningstidspunkter. Praksisændringen er nærmere omtalt nedenfor i punkt 8.24.

Praksisændringen har betydet, at Erstatningsnævnet i løbet af 2021 har måttet identificere mere end 1.800 sager, som nævnet af egen drift skal genoptage for så vidt angår spørgsmålet om forrentning. Der er blevet udsendt breve om nævnets genoptagelse af spørgsmålet om fastsættelse af rentedatoer i alle disse sager. Samtidig har nævnet på sin hjemmeside oplyst om, at der kan søges genoptagelse, hvis man har en sag, som kan være omfattet af praksisændringen.

Genoptagelse af de mere end 1.800 sager, hvor der skal tages stilling til en eventuel supplerende rentetilkendelse, er et omfattende arbejde, som ikke må gå ud over behandlingen af de mange ansøgninger til nævnet, hvor der endnu ikke er taget stilling til, om der kan tilkendes erstatning/godtgørelse. De sidste genoptagelsessager forventes derfor først at blive behandlet ultimo 2023.

Digital ansøgningsportal

Som omtalt i årsberetningen for 2020 og nærmere herunder i punkt 4 blev Erstatningsnævnets digitale og obligatoriske selvbetjeningsløsning taget i brug den 1. maj 2021.

Hensynet med portalen har primært været at forkorte sagsbehandlingstiden og samtidig give borgerne en bedre vejledning i forbindelse med indgivelse af ansøgningen. Erfaringen har indtil videre været, at selvbetjeningsløsningen har en positiv effekt. Der arbejdes løbende på at optimere portalen ud fra de input, nævnet har modtaget og fortsat modtager fra ansøgere og deres repræsentanter.

På www.erstatningsnaevnet.dk findes en [digital vejledningsfolder om ansøgning om erstatning](#) sammen med nævnets årsberetninger (2005-2020) samt en del andet materiale om nævnet.

Viborg, den 29. juni 2022

John Lundum

Nævnsformand

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, nu lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18-11-2014 med senere ændringer.

Erstatningsnævnet har haft følgende sammensætning i 2021:

- ❖ Landsdommer John Lundum (formand)
- ❖ Landsdommer Elisabeth Mejnertz (næstformand)
- ❖ Landsdommer Karen Foldager (næstformand)
- ❖ Landsdommer Kim Holst (næstformand)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Erling Brandstrup (efter indstilling fra børne- og socialministeren, nu social- og ældreministeren)
- ❖ Chefkonsulent i Ankestyrelsen Niels Henrik Dam (efter indstilling fra social- og indenrigsministeren, nu social- og ældreministeren)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Annedorte Elklit Pedersen (efter indstilling fra social- og indenrigsministeren, nu social- og ældreministeren)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Charlotte Buus Kjær (efter indstilling fra social- og indenrigsministeren, nu social- og ældreministeren) til den 13-07-2021
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Kit Purkær Madsen (efter indstilling fra social- og ældreministeren) fra den 15-12-2021.
- ❖ Advokat Malou Ehmer (efter indstilling fra Advokatrådet)
- ❖ Advokat Rune Berggren Brøndal Pedersen (efter indstilling fra Advokatrådet)
- ❖ Advokat Mads Spanggaard Stokholm (efter indstilling fra Advokatrådet) til den 31-05-2021
- ❖ Advokat Henrik Juel Halberg (efter indstilling fra Advokatrådet) fra den 01-01-2021
- ❖ Advokat Mark Gramstrup Wriedt (efter indstilling fra Advokatrådet) fra den 01-07-2021

Landsdommer Dorte Jensen har været stedfortræder for landsdommer John Lundum til den 01-09-2021 hvorefter landsdommer Henrik Twilhøj har været stedfortræder for

John Lundum, landsdommer Michael Ellehauge har været stedfortræder for landsdommer Elisabeth Mejnertz, landsdommer Esben Hvam har været stedfortræder for landsdommer Karen Foldager og landsdommer Jens Røn har været stedfortræder for landsdommer Kim Holst til den 15-12-2021, hvorefter landsdommer Cecilie Maarbjerg Qvist har været stedfortræder for Kim Holst.

Jens Røn har indtil medio december 2021, Esben Hvam har indtil primo oktober 2021 og Henrik Twilhøj har siden medio oktober 2021 fungeret som en udvidet del af nævnets formandskab, der således har bestået af i alt seks landsdommere.

Ankechef i Ankestyrelsen Lise Gry Beder har været stedfortræder for ankechef Charlotte Buus Kjær til den 13-07-2021 og for ankechef Kit Purkær Madsen fra den 15-12-2021, ankechef Lone Lidforss Reuter Strömngren har været stedfortræder for ankechef Erling Brandstrup til den 11-03-2021, hvorefter Rikke Grinderslev har været stedfortræder for Erling Brandstrup, ankechef Kit Purkær Madsen har været stedfortræder for chefkonsulent Niels-Henrik Dam til den 14-12-2021, hvorefter ankechef Rikke Nielsen har været stedfortræder for Niels-Henrik Dam, og chefkonsulent Jens-Jørn Hansen har været stedfortræder for ankechef Annedorte Elklit Pedersen.

Endelig har advokat Charlotte Løfberg været stedfortræder for advokat Malou Ehmer, advokat Anders Munk Zacho har været stedfortræder for Rune Berggren Brøndal Pedersen, advokat Mark Gramstrup Wriedt har været stedfortræder for Mads Spangaard Stokholm til den 31-05-2021, advokat Mads Krøger Pramming har været stedfortræder for advokat Henrik Juel Halberg, og advokat Stine Lindbæk Luk har fra den 01-07-2021 været stedfortræder for advokat Mark Gramstrup Wriedt.

Nævnet sammensættes ved hver votering af tre medlemmer – en formand eller næstformand, et medlem fra Ankestyrelsen og et advokatmedlem.

Erstatningsnævnet har i 2021 afholdt 12 møder, hvorunder der er behandlet ca. 145 sager. Nævnets medlemmer har herudover behandlet ca. 605 sager i skriftlig cirkulation.

Overtandlæge, lic. odont. Troels B. Folkmar og overtandlæge Birgitte Sindrup har været tilknyttet nævnet som tandlægekonsulenter.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet, yder sekretariatsbistand til Erstatningsnævnet.

Erstatningsnævnets sekretariat sørger for sagernes forberedelse, herunder i fornødent omfang udarbejdelse af et resumé af sagen og en indstilling til nævnet med et udkast til sagens afgørelse. Sagerne forelægges nævnet enten ved skriftlig cirkulation en gang om ugen eller på et nævnsmøde, der holdes ca. en gang om måneden.

I henhold til forretningsordenen kan visse sagstyper afgøres af en formand eller næstformand alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatet alene uden forelæggelse for formand eller nævn. Hovedparten af nævnets sager afgøres enten på sekretariatskompetence eller på formandskompetence.

Da Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk udgør en enhed under Civilstyrelsen, har sekretariatet ikke nogen særskilt bevilling. Oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold i 2021 skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for dette år.

Sekretariatet har i 2021 været ledet af sekretariatschef Louise Ingerslev Andersen og souschef Jeanett Palmann Jensen.

Den samlede medarbejderskare har i dette beretningsår ud over sekretariatschef og souschef bestået af en chefkonsulent, to specialkonsulenter, ca. 20 fuldmægtige, fire jurastuderende og fire kontorfunktionærer. Flere af sekretariatets medarbejdere har i store dele af året igen ydet et betydeligt merarbejde.

4 DIGITAL ANSØGNINGSPORTAL

Den digitale selvbetjeningsløsning trådte den 1. maj 2021 i kraft ved bekendtgørelse nr. 772 af 29. april 2021. Det er herefter som udgangspunkt obligatorisk at anvende selvbetjeningsløsningen ved indgivelse af ansøgninger om erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven.

Den digitale selvbetjeningsløsning anvendes via hjemmesiderne Erstatningsnævnet.dk eller borger.dk.

Hvis ansøgeren er repræsenteret af en advokat/partsrepræsentant, vil denne kunne indgive ansøgning via selvbetjeningsløsningen på vegne af ansøger, også selvom ansøger er fritaget for digital post eller ikke selv kan anvende selvbetjeningsløsningen.

Nævnet skal som hovedregel afvise en ansøgning, der ikke indgives via den digitale selvbetjeningsløsning. Der kan dog i særlige situationer dispenseres fra pligten til at anvende selvbetjeningsløsningen. Det kan for eksempel være, hvis psykisk eller fysisk handicap eller manglende it-kompetencer gør, at en ansøger ikke kan anvende digital selvbetjening. Det kan også være, hvis ansøger er fritaget for digital post eller ikke har NemID/MitID, hvis ansøger for eksempel ikke har bopæl i Danmark.

Hvis ansøger ønsker dispensation og ikke kan anvende selvbetjeningsløsningen, skal en fysisk ansøgning afleveres/indsendes til den politikreds, hvor lovovertrædelsen blev anmeldt. Politiet udleverer den fysiske ansøgningsblanket, som også findes under "Blanketter" på Erstatningsnævnets hjemmeside. Herefter videresender politiet ansøgningen sammen med de nødvendige akter fra straffesagen til behandling i Erstatningsnævnet.

Hensigten med selvbetjeningsløsningen er bl.a. at sikre

- at ansøgningen indeholder de nødvendige oplysninger til sagens behandling, og herunder så vidt muligt dokumentation for fremsatte krav,
- at sagsoprettelsen og andre processer i nævnets sagsbehandlingssystem kan automatiseres, og
- at ansøgeren får en mere målrettet vejledning om mulighederne for erstatning/godtgørelse og om, hvilken dokumentation nævnet har brug for.

Hensynet bag særligt de to første punkter er at forkorte sagsbehandlingstiden. Bedre oplyste sager kræver færre supplerende henvendelser til ansøger eller politi, hvilket giver en kortere sagsbehandlingstid. Automatisering af visse administrative processer betyder også, at der frigives ressourcer til sagsbehandling af sagens substans. En grundigere vejledning af ansøgeren om betingelserne for offererstatning og de enkelte typer af krav bidrager til en bedre service for den enkelte ansøger og en mere kvalificeret ansøgning, da der også vejledes om, hvilke oplysninger der er behov for.

Erfaringen har indtil videre været, at ansøgninger modtaget via selvbetjeningsløsningen er bedre oplyste og har en bedre datakvalitet end tidligere. Det skyldes, at der ved ansøgningens indgivelse i højere grad er klarhed over grundlæggende oplysninger om blandt andet skadesdato, partsrepræsentation, forsikringsoplysninger, modtaget erstatning, og hvilke erstatningskrav der søges om. Samtidig har automatiseringen i et vist omfang nedbragt sekretariatets ressourceanvendelse til sagsoprettelse og journalisering.

Selvbetjeningsløsningen kører fortsat på sin første version. De erfaringer, der er gjort, siden selvbetjeningsløsningen blev taget i brug, og de løbende input, der modtages fra ansøgere og repræsentanter, vil indgå i arbejdet med at optimere selvbetjeningsløsningen fremover.

Der blev i 2021 modtaget 1.735 ansøgninger om offererstatning via selvbetjeningsløsningen.

5 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER

Nævnet modtog i 2021 i alt 3.234 nye sager (nye ansøgninger)¹ mod 3.119 nye sager i 2020 og 2.941 nye sager i 2019. Set over en femårig periode er antallet af nye ansøgninger steget med ca. 40 % jf. tabel 1 herunder.

Tabel 1

Udviklingen i antallet af nye sager og nye sagsforløb på eksisterende sager i årene 2017-2021:

¹ Hertil kommer ca. 150 ansøgninger, som ultimo 2021 var indkommet til nævnet, men ikke færdigoprettet som nye sager, fordi de afventede politiets indsendelse af straffesagernes akter, herunder endelig afgørelse i straffesagen.

	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Modtagne ansøgninger (nye sager)</i>	2319	2709	2941	3119	3234
<i>Nye sagsforløb på eksisterende sager (genåbnede sager)</i>	713	501	2670	3366	3380

I 2021 blev 3.380 tidligere lukkede sagsforløb genåbnet, hovedsageligt som følge af nye fremsatte krav fra samme ansøger eller genoptagelser af tidligere lukkede sager, herunder som følge af, at borgerens helbredsmæssige- eller erhvervsmæssige tilstand havde forandret sig, siden Erstatningsnævnet sidst afsluttede sagen.

Det større antal genåbnede sager fra 2019 og frem skal ses i lyset af, at Civilstyrelsen i efteråret 2018 overgik til en anden og mere reel registrering af sagsforløb i nævnets sager. Antallet af nye sagsforløb på eksisterende sager har således i årene 2017 til 2018 reelt været højere end registreret i tabellen ovenfor.

I 2021 traf Erstatningsnævnet i alt 6.098 afgørelser (heraf 154 vedrørende aktindsigt) mod 7.781 afgørelser i 2020.

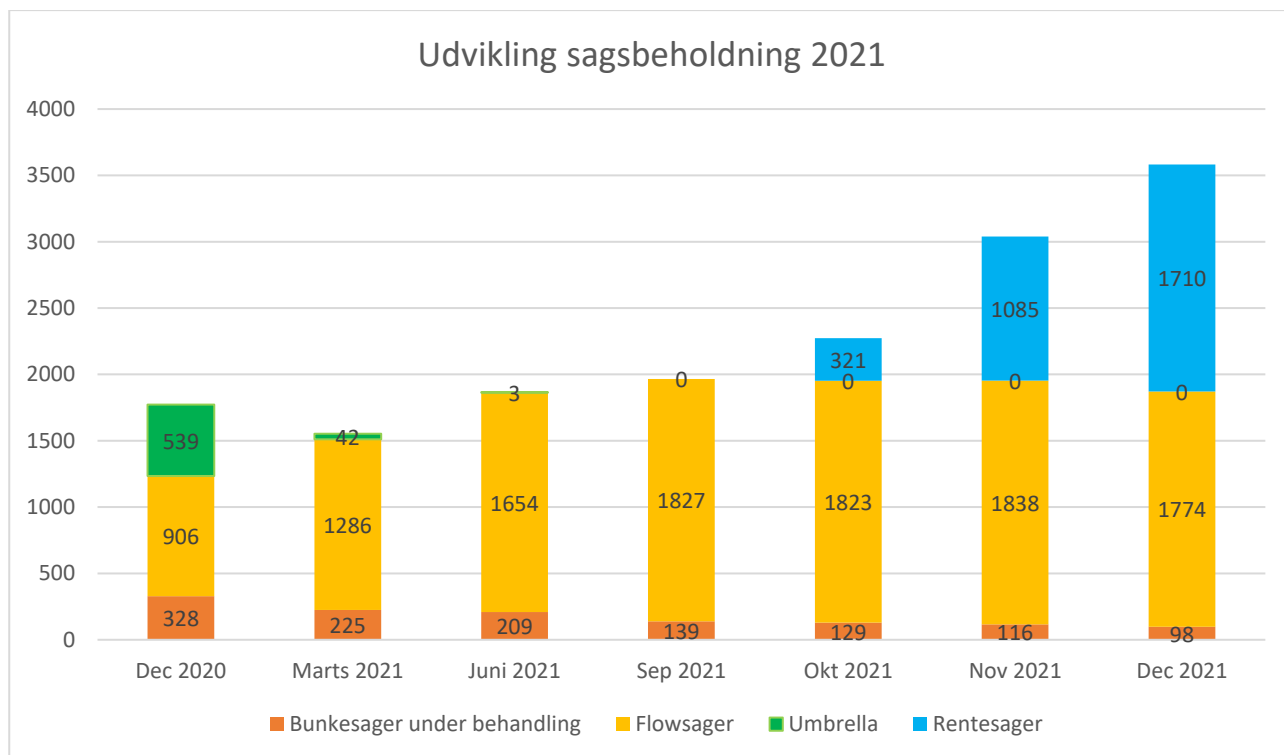
Nævnet har i 2021 tilkendt erstatning og godtgørelse med i alt 286.434.396 kr. ekskl. renter. Hertil kommer gebyrer til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, Patienterstatningen og honorarer for lægeerklæringer mv. med i alt ca. 6.502.678 kr. Tilsammen udgør dette 292.937.074 kr.

I 2020 tilkendte nævnet erstatning og godtgørelse med i alt ca. 289,5 mio. kr. ekskl. renter. Hertil kom gebyrer, honorarer mv., i alt ca. 6,3 mio. kr., og dermed var den samlede udbetaling på ca. 295,8 mio. kr.

Som bilag 2 til årsberetningen er vedhæftet en oversigt, der viser fordelingen af de tilkendte erstatninger mv. fra staten i 2021 fordelt på de enkelte erstatningsposter.

Verserende sager

Diagrammet herunder viser udviklingen i Erstatningsnævnets sagsbeholdning i perioden fra december 2020 til december 2021:

Ved indgangen til 2021 var der i alt 1.773 verserende sager i Erstatningsnævnet. De sidste sager i det såkaldte "Umbrella-kompleks" blev færdiggjort i første del af året. Det samlede antal af verserende sager var ved udgangen af 2021 steget til 3.582, hvoraf 1.710 udgjorde sager, der var genoptaget for så vidt angår spørgsmålet om forrentning som følge af nævnets praksisændring, jf. beretningens forord og punkt 8.24.

Den øvrige beholdning ud over "rentesagerne" udgjorde således 1.872 verserende sager ved udgangen af 2021. I denne beholdning indgår de sager, både flowsager og bunkesager² under behandling, som afventer afklaring på ansøgerens helbredsmæssige og/eller erhvervsmæssige situation, herunder i form af en udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen om varigt mén eller erhvervsevnetab.

Erstatningsnævnets beholdning af verserende sager påvirkes naturligt af antallet af indkomne nye og genåbnede sager. Som vist ovenfor i tabel 1 er der i 2021 kommet 3.234 nye ansøgninger ind til Erstatningsnævnet, ligesom 3.380 sager i perioden er blevet genåbnet.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for nævnets sagsforløb i driftsflowet uden sagerne i det såkaldte "Umbrella-sagskompleks" var 115 dage i 2021. Den gennemsnitlige alder – liggetiden – på sagsforløb i driftsflowet uden "rentesagerne" var ved udgangen af beretningsåret 197 dage.

² Opdelingen i driftsflow og bunkebekæmpelse er beskrevet i tidligere årsberetninger.

6 STATUS EFTER TO ÅR MED DRIFTSFLOW OG BUNKEBEKÆMPELSE

I årsberetningen for 2020 er det i punkt 6 beskrevet, hvordan produktionen i Erstatningsnævnet med ekstrabevillingen til sekretariatet og efter indførelsen af sekretariatets driftsstyringsmodel pr. 16. marts 2019 udviklede sig i perioden fra starten af 2019 og til ultimo marts 2021.

7 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning³, for visse afgrænsede personlige ejendele, der er blevet beskadiget eller er bortkommet, samt for mindre kontantbeløb, som mistes i forbindelse med personskade opstået ved en straffelovsovertrædelse.

Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade, medmindre straffelovsovertrædelser er begået af en person, der er omfattet af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, som hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsanbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af ordensbekendtgørelsen eller andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller omfattes af lov om arbejdsskadesikring, betaler nævnet ikke erstatning. Dette følger af bestemmelserne i offererstatningslovens § 7, stk. 1, arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredelsesudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringselskab eller andre, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I de tilfælde, hvor nævnet efter at have tilkendt erstatning til en ansøger efterfølgende fra Civilstyrelsens regreskontor får oplysning om, at skadevolderen har en privattegnet ansvarsforsikring, der har anerkendt at påtage sig erstatningsansvaret, vil nævnet efter en høring af ansøgeren henvise yderligere krav til ansvarsforsikringen.

³ I medfør af lov nr. 112 af 03-02-2012 omfatter offererstatningsloven også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Lovændringen trådte i kraft den 01-03-2012.

Hvor der i det følgende henvises til offererstatningslovens betingelse om, at der skal være tale om en overtrædelse af straffeloven eller af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, vil der for overskuelighedens skyld alene blive henvist til straffeloven, medmindre det konkret er relevant at sondre mellem straffeloven og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Det ændrer selvsagt ikke på, at overtrædelse af begge love i samme omfang kan berettige til erstatning og godtgørelse.

I øvrigt tilkender nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist egen skyld eller accept af risiko. Se pkt. 8.3.1 om nævnets praksis i sager om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

8 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

8.1 INDLEDNING

I det følgende fremgår generelle bemærkninger om nævnets praksis samt referater af afgørelser, som nævnet har fundet af principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de flere tusinde sager, som nævnet har afgjort i 2021.

For yderligere belysning af reglerne i offererstatningsloven og af Erstatningsnævnets praksis kan der f.eks. henvises til nævnets tidligere årsberetninger, der – for så vidt angår beretningerne for 2005-2020 – findes på Civilstyrelsens hjemmeside, samt til "Offererstatningsloven med kommentarer", 1. udg., 2005, af Gerd Sinding og Michael Lerche.

8.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS OMRÅDE

8.2.1 Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Hvis det ved dom er fastslået, at tilskadekomsten er sket ved en straffelovsovertrædelse, lægger nævnet dette til grund.

Hvis det ikke er afgjort ved dom, om skaden er sket som følge af en straffelovsovertrædelse, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og den subjektive tilregnelser. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag under inddragelse af alle sagens oplysninger, herunder f.eks. vidneafhøringer, gerningsstedsundersøgelser, videooptagelser, lægelige undersøgelser og tekniske beviser mv., der er tilvejebragt gennem politiets efterforskning, samt eventuelle nye oplysninger, som kommer frem under nævnsbehandlingen.

Nævnet er ikke bundet af politiets og anklagemyndighedens vurdering af, om der kan antages at være begået et strafbart forhold mod ansøger, men vurderingen fra politi og anklagemyndighed vil normalt være vejledende for nævnet.

Hvis nævnet i forbindelse med sin vurdering af, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, ikke finder sagen tilstrækkeligt oplyst gennem politiets efterforskning, har nævnet undtagelsesvist mulighed for at bede politiet om at foretage yderligere afhøringer af vidner, eller at gennemføre yderligere undersøgelser af gerningsstedet mv. Dette

fremgår af pkt. 8 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9278 af 29-04-2021 til politiet og anklagemyndigheden om vejledning af ofre om offererstatning og indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv.

Nævnet har i flere tilfælde fra politiet indhentet videooptagelser og lignende fra tilskadekomsten for selvstændigt at vurdere, om ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Som omtalt i pkt. 7 omfatter offererstatningsloven pr. 01-03-2012 i medfør af lovens § 1 også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Der henvises i den forbindelse til årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.1.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 8.7.

8.2.2 Personskade

Nævnet kan kun tilkende erstatning og godtgørelse, hvis ansøger har lidt personskade ved straffelovsovertrædelsen. Personskaden kan være fysisk såvel som psykisk. Der kan også i særlige tilfælde være lidt personskade, hvis den hændelse, ansøgeren har været udsat for, er egnet til at give en psykisk personskade, og det er dokumenteret, at ansøgeren har været syg som følge af hændelsen. Der henvises i den forbindelse til årsberetningen for 2019, pkt. 7.2.2.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N.j.nr. 20-520-08964 Ansøger blev udsat for tyveri af personlige papirer, adgangskoder, hævekort og nøglekort. Ansøger blev efterfølgende i en periode på ca. 2 måneder udsat for flere tilfælde af databedrageri, idet skadevolderen optog flere lån i ansøgers navn, oprettede benzinkonto i ansøgers navn, ændrede ansøgers selvangivelse med henblik på at få udbetaling fra SKAT, bestilte flere mobiltelefoner i ansøgers navn, overførte penge fra ansøgers konto og lignende. Skadevolder blev ved retten dømt for samtlige forhold. Nævnet anmodede ansøger om dokumentation for, at han havde lidt personskade som følge af hændelserne. Nævnet modtog efterfølgende en lægeerklæring og ansøgers lægejournal. Det fremgik af lægeerklæringen, at ansøger ikke havde modtaget lægelig behandling i anledning af hændelserne, ligesom ansøger ikke havde været sygemeldt som følge af hændelserne. Det fremgik endvidere af ansøgers lægejournal, at ansøger ikke havde henvendt sig med psykiske problemer i de år, hvor ansøger var tilknyttet lægehuset. Nævnet afslog ansøgers ansøgning om erstatning i medfør af offererstatningslovens § 1, da ansøger ikke var blevet påført personskade som følge af hændelserne med tyveri og databedrageri.

8.2.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettet ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse. Man kan imidlertid have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man som indirekte skadelidt alligevel er erstatningsberettiget. Der henvises for nærmere herom blandt andet til årsberetningen for

2003, pkt. 7.1.3, årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.3, årsberetningen for 2008, pkt. 7.2.4, årsberetningen for 2014, 2016, 2017, 2019 og 2020, pkt. 7.2.3. Spørgsmålet om erstatning til indirekte skadelidte opstår blandt andet også i sager om nærtståendes, herunder navnlig forældres, adgang til erstatning og godtgørelse som følge af psykiske følger, de pådrager sig i forbindelse med drab på deres børn. Nævnet kan vedrørende dette emne henvise til nævnets årsberetning for 2014, 2017, 2018 og 2020 pkt. 7.2.3.

Ved **dom af 31-03-2022** fra Østre Landsret har Erstatningsnævnet fået medhold i sin afgørelse om afslag på erstatning til to mindreårige børn, som havde søgt om godtgørelse for tort, svie og smerte samt varigt mén som følge af psykiske traumer og lidelser. Børnene befandt sig på Sydfyn hos deres bedstemor på tidspunktet, hvor den ene af deres forældre opsøgte og knivoverfaldt blandt andre den anden forælder i Nordsjælland. Landsretten lagde vægt på, at de to børn dermed ikke var i fare for at blive påført fysisk skade ved knivoverfaldet, og fandt at der, uanset at børnene var nærtstående, efter det oplyste om overfaldets karakter og følger for den forælder, der blev overfaldet, samlet set ikke forelå omstændigheder, som kunne begrunde en fravigelse af udgangspunktet om, at der ikke tilkommer andre end de direkte skadelidte erstatning. Sagerne var henvist til behandling i landsretten som 1. instans.

8.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed

For at kunne få erstatning efter offererstatningsloven skal der i overensstemmelse med de almindelige erstatningsretlige regler være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden, ligesom skaden skal være en påregnelig følge af straffelovsovertrædelsen. Der henvises i den forbindelse blandt andet til årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.4, årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.4, og årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.4.

8.2.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun, hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Efter forarbejderne tager bestemmelsen navnlig sigte på tilfælde, hvor der er dansk jurisdiktion efter blandt andet straffelovens § 6, nr. 2 og 3.

Bestemmelsen blev tidligere hovedsageligt anvendt i tilfælde, hvor en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark under ophold i udlandet overfaldt en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. I sådanne tilfælde blev erstatning dog kun ydet, når skaden opstod i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse. I 2020 udvidede nævnet området for, hvornår en hændelse kan siges at være foregået i et lukket dansk miljø. Nævnet tog i den forbindelse stilling til to konkrete sager. Nævnet lagde i sagerne vægt på, at både ansøger og skadevolder var danske statsborgere, at ansøger og skadevolder var rejst sammen på ferie, og at det således ikke beroede på en tilfældighed, at parterne opholdt sig sammen, da ansøgerne blev

udsat for vold. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2020, pkt. 7.2.5.

Det følger endvidere af forarbejderne, at bestemmelsen i offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., vil kunne finde anvendelse, hvis danskere er ofre for terrorhandlinger i udlandet, jf. betænkning 751/1975, s. 32. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2019, pkt. 7.2.5.

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., kan erstatning endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Hvis en tilskadekomst i udlandet kan anses som en arbejdsskade, kan skaderne i visse tilfælde være omfattet af bekendtgørelse nr. 853 af 20-10-2003 om arbejdsskadesikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

For yderligere eksempler på nævnets praksis for tilkendelse af erstatning efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, henvises til nævnets årsberetning for 2009, pkt. 7.2.6 og til årsberetningen for 2016, 2017, 2018 og 2020 pkt. 7.2.5.

8.2.6 Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger

Foruden straffelovsovertrædelser giver offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., også mulighed for erstatning og godtgørelse for personskade, der sker i forbindelse med 1) hjælp til politiet under anholdelse, 2) handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, og 3) handlinger, der foretages med henblik på forhindring af strafbare handlinger.

Der henvises i den forbindelse blandt andet til årsberetningen for 2012, 2019 og 2020 pkt. 7.2.6.

8.2.7 Tingsskade og formueskade

Efter offererstatningsloven ydes der – som anført under pkt. 8.2.2 – som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse i anledning af personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der imidlertid givet den skadelidte mulighed for – som tillægserstatning – at få erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete. For eksempler på nævnets praksis om forståelsen af "sædvanlig" og "personlig ejendel" henvises til nævnets årsberetning for 2015, pkt. 7.2.7 og årsberetning for 2016, pkt. 7.2.7.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N. j.nr. 20-520-07157 Ansøger blev sammen med to kammerater (hvoraf den ene er ansøgeren i sag nr. 20-520-07156) over en periode på ca. tre måneder udsat for afpresning. Forholdet begyndte med, at ansøger og hans to kammerater en aften af uoplyste årsager blev stoppet i deres bil af to personer, som ved bl.a. trusler om vold fik den ene kammerat (ansøgeren i sag nr. 20-520-07156) til at hæve 1.900 kr. i en hæveautomat. De to skadevoldere "pålagde" desuden ansøger og hans to kammerater at betale

”dummebøder” på 5.000 kr. pr. måned. Ansøger og hans to kammerater betalte herefter i den nævnte periode et stort samlet beløb til den ene skadevolder. Beløbene blev betalt på to forskellige måder i perioden: Enten ved at ansøgers kammerat efter forudgående aftale mødtes med den ene skadevolder og gav ham kontanter, dels nogle, som kammeraten forinden selv havde hævet, og dels nogle, som kammeraten forinden havde fået fra ansøger og den anden kammerat. Eller ved at ansøger og kammeraterne overførte penge til skadevolder via MobilePay uden noget møde/nogen fysisk kontakt. Ansøgers kammerat blev ved et af sine møder med den ene skadevolder desuden truet til at hæve yderligere 1.100 kr. fra en hæveautomat, mens han var sammen med skadevolder. Den ene skadevolder blev – ved en tilståelsessag – dømt for afpresning (hvor f.eks. trussel om anvendelse af vold på et senere tidspunkt er tilstrækkeligt); der var ikke rejst sigtelse for røveri (hvor det kræves, at der er trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold). Den anden skadevolder var ukendt. Nævnet afslog at tilkende ansøger i denne sag erstatning, da betingelsen i offererstatningslovens § 1, stk. 2, om at have haft pengene ”på sig” ikke kunne siges at være opfyldt, da der var tale om overgivelse af allerede hævede kontanter under møder afholdt efter forudgående aftale henholdsvis elektroniske pengeoverførsler uden møder/fysisk kontakt.

N. j.nr. 20-520-07156 Ansøger blev sammen med to kammerater (hvoraf den ene er ansøgeren i sag nr. 20-520-07157) over en periode på ca. tre måneder udsat for afpresning. Forholdet begyndte med, at ansøger og hans to kammerater en aften af uoplyste årsager blev stoppet i deres bil af to personer, som ved bl.a. trusler om vold fik ansøger til at hæve 1.900 kr. i en hæveautomat. De to skadevoldere ”pålagde” desuden ansøger og hans to kammerater at betale ”dummebøder” på 5.000 kr. pr. måned. Ansøger og hans to kammerater betalte herefter i den nævnte periode et stort samlet beløb til den ene skadevolder. Beløbene blev betalt på to forskellige måder i perioden: Enten ved at ansøger efter forudgående aftale mødtes med den ene skadevolder og gav ham kontanter, dels nogle, som han forinden selv havde hævet, og dels nogle, som han forinden havde fået fra kammeraterne. Eller ved at ansøger og kammeraterne overførte penge til skadevolder via MobilePay uden noget møde/nogen fysisk kontakt. Ansøger blev ved et af sine møder med den ene skadevolder desuden truet til at hæve yderligere 1.100 kr. fra en hæveautomat, mens han var sammen med skadevolder. Den ene skadevolder blev – ved en tilståelsessag – dømt for afpresning (hvor f.eks. trussel om anvendelse af vold på et senere tidspunkt er tilstrækkeligt); der var ikke rejst sigtelse for røveri (hvor det kræves, at der er trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold). Den anden skadevolder var ukendt. Nævnet tilkendte ansøger erstatning for de to tilfælde, hvor han under trussel om vold havde hævet penge i en hæveautomat, mens skadevolder/-erne var til stede, da der var tale om et røverilignende forhold (da der i øvrigt reelt måtte siges at have været tale om trusler om øjeblikkelig anvendelse af vold) under sådanne omstændigheder, at nævnet efter praksis ville give erstatning, hvis der havde været domfældt for røveri. Ansøger fik dog i overensstemmelse med nævnets faste praksis alene tilkendt er-

statning med 1.000 kr. for hver af de to hævnings. Nævnet afslog erstatning for så vidt angår de øvrige betalinger til skadevolder, da betingelsen i offererstatningslovens § 1, stk. 2, om at have haft pengene "på sig" ikke kunne siges at være opfyldt, da der var tale om overgivelse af allerede hævede kontanter under møder afholdt efter forudgående aftale henholdsvis elektroniske pengeoverførsler uden møder/fysisk kontakt.

Nævnet kan endvidere henvise til årsberetningen for 2007, pkt. 7.2.6, hvor en gennemgang af nævnets praksis vedrørende niveauet for erstatning for dyrere personlige ejendele findes. Afsnittet indeholder endvidere omtale af praksis for erstatning for udgifter til nye briller. Nævnet kan endvidere henvise til årsberetningen for 2013, hvoraf det fremgår, at nævnet i 2013 forhøjede det maksimale erstatningsbeløb for personlige ejendele til 10.000 kr. mod tidligere 5.000 kr. Nævnet har i 2020 igen forhøjet det maksimale erstatningsbeløb for personlige ejendele til 12.000 kr. med virkning fra 01-01-2021. Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 giver endvidere hjemmel til at yde erstatning for tingsskade ud over de i § 1, stk. 2, nævnte tilfælde, såfremt skadevolderen er omfattet af den særlige personkreds i § 3 (bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen), som det offentlige menes at have et særligt ansvar for.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 muliggør også erstatning til juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, men ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner, jf. lovens § 5.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N. j.nr. 20-520-08637 Ansøgeren var en privatejet fond, der søgte om erstatning for hærværk på fondens inventar. Hærværket var begået af en skadevolder, der var anbragt på en af fondens institutioner efter anmodning fra en kommune. Efter offererstatningslovens § 5 ydes der ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner. Af forarbejderne til bestemmelsen i betænkning 751/1975 s. 34 fremgår, at der hertil også henregnes institutioner, der helt eller i det væsentlige finansieres af det offentlige. Det blev under sagens behandling ved nævnet oplyst, at fonden udelukkende var finansieret af de anbringende kommuner, hvorfor nævnet besluttede at afslå fondens ansøgning om erstatning med henvisning til offererstatningslovens § 5 og bestemmelsens forarbejder.

Erstatningen i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 2, og § 3 omfatter kun egentlig tingsskade. Formueskade opstået ved for eksempel bedrageri, underslæb, afpresning eller lignende straffelovsovertrædelse kan derimod ikke erstattes i medfør af offererstatningsloven, jf. forarbejderne til offererstatningsloven, jf. betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 33, 1. sp. Nævnet erstatter heller ikke tab for f.eks. mistet rejse eller mistet ferie. Se i den forbindelse årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.7.

8.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A – ALMINDELIGE ERSTATNINGSRET-LIGE REGLER

8.3.1 Nedsættelse eller bortfald på grund af egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige erstatningsretlige regler tilsvarende anvendelse, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af egen skyld, skadelidtes medvirken til skaden eller skadelidtes accept af risiko for skaden.

Som følge af Højesterets dom af 9. december 2019 (UfR 2020.819 H) er området for nedsættelse/bortfald af erstatningen som følge af egen skyld/accept af risiko begrænset i forhold til tidligere og beror på en helt konkret vurdering af skadelidtes rolle og handlinger. Dette har særlig betydning i forhold til sager, hvor den skadelidte har tilknytning til eller er en del af bandemiljøet. I disse sager kan der således ikke siges generelt at foreligge accept af risiko alene af denne grund. Nævnet foretager således en konkret erstatningsretlig vurdering af, hvad der op til hændelsen er foregået mellem skadevolder og skadelidte i den pågældende situation. Se i den forbindelse årsberetningen for 2020, pkt. 7.3.1.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N. j.nr. 20-520-08300 De tre skadevoldere blev i retten hver især idømt 40 dages betinget fængsel for i forening at have udøvet vold imod ansøger, som skadevolderne fik væltet omkuld på jorden, hvorefter ansøger blev sparket på kroppen og i ansigtet. Ved samme dom blev ansøger dømt for overtrædelse af straffelovens § 244, idet ansøger forud for overfaldet havde tildelt en af skadevolderne et knytnæveslag i ansigtet. Ved straffastsættelsen lagde retten på den ene side vægt på, at der var tale om et alvorligt overfald udført i forening, og på den anden side vægt på, at angrebet var udført umiddelbart efter, at en fra gruppen var blevet udsat for vold. Ansøger søgte om godtgørelse for svie og smerte. Nævnet fandt, at ansøger havde udvist en sådan grad af egen skyld, at godtgørelsen skulle nedsættes med 1/3. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger havde udøvet vold mod den ene af skadevolderne, lige inden ansøger selv blev udsat for vold. Nævnet lagde endvidere vægt på, at ansøger pådrog sig betydelige skader ved den udøvede vold samt karakteren af den udøvede vold. Nævnet lagde desuden vægt på, at volden mod ansøger blev udført af flere i forening.

N. j.nr. 20-520-09409 Ansøger forsøgte at afværge et tyveri hos sin nabo. Han så, at to personer var ved at læsse ting ind i en varevogn, og ansøger henvendte sig til de to personer. Den ene af de to personer skubbede/slog ansøger i brystet, hvorved han faldt til jorden. Ansøger blev herefter så frustreret, at han hamrede sin næve ned i varevognens forrude, og hånden brækkede herved. Varevognen kørte herefter væk fra stedet. Det blev under sagsbehandlingen ved nævnet oplyst, at ansøgers sygeforløb skyldtes den brækkede hånd. Erstatningsnævnet besluttede herefter at anse skubbet for omfattet af offererstatningsloven, men valgte at lade ansøgers ansøgning

om erstatning/godtgørelse bortfalde, idet nævnet vurderede, at ansøger havde medvirket til skaden i et sådant omfang, at han ikke var berettiget til erstatning. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at ansøger valgte at slå sin hånd ned i forruden, efter at personerne var på vej væk fra stedet, og at ansøgers sygeforløb skyldtes den brækkede hånd.

8.3.2 Nedsættelse eller bortfald på grund af årsagskonkurrence

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer endvidere, at erstatning kan bortfalde eller nedsættes på grund af manglende årsagssammenhæng mellem straffelovsovertrædelsen og personskaden, og at erstatning kan nedsættes, hvor straffelovsovertrædelsen ikke er eneste årsag til personskaden.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N.j.nr. 19-520-05615 Sagen angik en ansøger, der som følge af forudbestående skulderproblematik under sin sygemelding som følge af hændelsen blev opereret og derpå havde genoptræning og sygemeldingsperiode. Nævnet besluttede at tilkende erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for hele perioden, idet nævnet ved sin afgørelse lagde vægt på, at det af lægeerklæringen fremgik, at ansøger var sygemeldt alene som følge af hændelsen, og idet ansøger var sygemeldt som følge af hændelsen både forinden og efter skulderoperationen.

8.3.3 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer tillige, at den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt finder tilsvarende anvendelse i erstatningssager i henhold til offererstatningsloven. Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den, der har lidt skade som følge af en andens ansvarspådragende adfærd, har pligt til så vidt muligt at begrænse sit tab som følge af skaden. Se i den forbindelse årsberetningen for 2020, pkt. 7.3.2.

8.4 OFFERERSTATNINGSLovens § 7 – DÆKNING FRA ANDEN SIDE

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Det følger af offererstatningslovens § 11 c, stk. 1, at nævnet ikke træffer afgørelse, førend det er konstateret, om skaden dækkes fra anden side, jf. offererstatningslovens § 7.

Nævnets afgørelse om erstatning skal derfor som udgangspunkt afvente en undersøgelse af eventuelle forsikringsforhold i den enkelte sag. Af hensyn til sagens fremdrift skal nævnet dog i medfør af offererstatningslovens § 11 c, stk. 2, træffe afgørelse uden først at undersøge, om skadevolder eventuelt har en ansvarsforsikring, hvis skadevolderen er under 14 år eller er omfattet af straffelovens §§ 16 eller 69.

Nævnet vil dog fortsat henvise ansøgeren til at søge erstatning ved skadevolders ansvarsforsikring, hvis det for eksempel i forbindelse med sagens indsendelse til nævnet

bliver oplyst, at skadevolderen har en ansvarsforsikring. Ansøgeren bliver i den forbindelse vejledt om muligheden for genoptagelse af sagen hos nævnet, hvis forsikrings-selskabet ikke vil anerkende erstatningspligten.

I de tilfælde, hvor nævnet, efter at have tilkendt erstatning til en ansøger, fra Civilstyrelsens regreskontor får oplysning om, at skadevolderen har en privattegnet ansvarsforsikring, der har anerkendt at påtage sig erstatningsansvaret, vil nævnet efter en høring af ansøgeren henvise yderligere krav til ansvarsforsikringen.

Nævnet betaler ikke erstatning, hvis skaden er en arbejdsskade og dækkes af arbejdsgiverens lovpligtige forsikring, jf. arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30, hvoraf fremgår, at "Ydelser i henhold til loven [arbejdsskadesikringsloven] kan ikke danne grundlag for regreskrav mod en skadevolder, der har pådraget sig erstatningspligt over for skadelidte eller dennes efterladte. Skadelidtes eller dennes efterlattes krav mod den erstatningsansvarlige nedsættes i det omfang, forsikrings-selskabet har betalt eller er pligtig at betale erstatning til de pågældende efter denne lov".

Derudover betaler nævnet ikke erstatning, hvis skaden er omfattet af andre lovpligtige ansvarsforsikringer. Se i den forbindelse årsberetningen for 2019, pkt. 7.4.

Endelig betaler nævnet ikke erstatning, hvis skaden er forvoldt af en udlænding, der på gerningstidspunktet var omfattet af bekendtgørelse nr. 384 af 25-04-2006 om statens hæftelsesansvar for skader, som udlændinge, der opholder sig her i landet og er omfattet af udlændingelovens § 42 a, stk. 1 eller 2, jf. stk. 3, forvolder på andre eller andres ejendele. Nævnet vil derfor i disse sager henvise skadelidte til at rette henvendelse til Udlændingestyrelsen.

Hvis Udlændingestyrelsen herefter træffer afgørelse om, at skadevolderen på gerningstidspunktet ikke var omfattet af bekendtgørelse nr. 384 af 25-04-2006, tages sagen efter ansøgning på ny under behandling i nævnet.

8.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 9, STK. 2 – KRAV UNDER 3.500 KR.

Offererstatningsloven blev ved lov nr. 486 af 30. april 2019 ændret, således at der nu er mulighed for en hurtig tilkendelse af erstatning og/eller godtgørelse i sager, hvor kravet har en værdi på indtil 3.500 kr. (§ 9, stk. 2 i offererstatningsloven).

I sager, hvori kravet samlet set ikke udgør mere end 3.500 kr., skal Erstatningsnævnet alene vurdere, om kravet er fremsat som følge af en personskade pådraget ved overtrædelse af straffeloven eller lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (§ 1 i offererstatningsloven), og om kravet er fremsat inden for fristerne i offererstatningsloven (§ 13 i offererstatningsloven).

Såfremt betingelserne i disse to bestemmelser er opfyldt, skal Erstatningsnævnet ikke undersøge, om betingelserne i lovens øvrige bestemmelser, herunder §§ 6 a, 7 og 10 i offererstatningsloven, er opfyldt. Erstatningsnævnet skal i øvrigt ikke indhente dokumentation for kravet.

Det gælder dog, at der ikke kan tilkendes erstatning eller godtgørelse, hvis det er åbenbart, at lovens øvrige betingelser ikke er opfyldt, herunder bl.a. offererstatningslovens § 6 a om skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risiko.

Der skal være tale om ét samlet krav på indtil 3.500 kr., som udgør alle de krav, som skadelidte havde, og som skadelidte var bekendt med på det tidspunkt, hvor kravet blev fremsat over for Erstatningsnævnet.

Hvis skadelidte efter indgivelse af ansøgningen bliver bekendt med yderligere krav, kan disse krav fremsættes efterfølgende. Såfremt det samlede krav herefter overstiger 3.500 kr., vil lovens øvrige betingelser gælde.

Hvis skadelidte efter indgivelse af ansøgningen fremsætter yderligere krav, som skadelidte allerede var bekendt med, da den første ansøgning blev fremsendt til Erstatningsnævnet, og det samlede krav herefter overstiger 3.500 kr., skal Erstatningsnævnet foretage en fuld prøvelse af hele det samlede krav.

Erstatningsnævnet vil kunne kræve et allerede udbetalt beløb tilbagebetalt, såfremt det er betalt med urette (offererstatningslovens § 18).

Kravet forrentes, såfremt tilkendelse af kravet er bestemt ved dom (§ 11 a i offererstatningsloven).

Forrentning af krav beror under andre omstændigheder på dokumentationen (§ 16 i erstatningsansvarsloven). Da kravene i disse sager ikke skal dokumenteres, skal der som udgangspunkt ikke ske forrentning af kravene. Under hensyn hertil bemærkes det, at nævnet tilkender godtgørelse på baggrund af satserne i erstatningsansvarslovens § 15 for udbetalingsåret. Se i den forbindelse årsberetningen for 2019, pkt. 7.5.

8.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10 – POLITIANMELDELSE MV.

8.6.1 For sen eller manglende politianmeldelse

Efter offererstatningslovens § 10 er det som udgangspunkt en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer.

Ved anmeldelse forstås en anmodning til politiet om at efterforske en sag. I mere alvorlige sager vil det sjældent være nødvendigt at fremsætte en udtrykkelig anmodning om efterforskning, men i mindre alvorlige sager vil det derimod som regel være nødvendigt. Den omstændighed, at politiet har været til stede og måske også har talt med den forurettede, vil dermed ikke altid være tilstrækkelig til at anse forbrydelsen for anmeldt.

Der er mulighed for at dispensere fra anmeldelsesfristen, såfremt forholdene taler for det, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 3.

Som følge heraf ser Erstatningsnævnet f.eks. stort set altid bort fra kravet om anmeldelse inden 72 timer, hvis det på trods af den sene anmeldelse lykkes at pågribe og retsforfølge skadevolderen.

Der kan også i andre situationer være grundlag for at dispensere fra kravet om politi-anmeldelse inden 72 timer. Der kan for eksempler, hvor nævnet har dispenseret, henvises til nævnets årsberetning for 2016, pkt. 7.5.1.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder, jf. betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 37, 2. sp., ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold, nu inden 72 timer.

Ved lov nr. 140 af 28-02-2018⁴ blev fristen i offererstatningslovens § 10 ophævet i forhold til sager om voldtægt (§ 216), incest (§ 210), mere alvorlige sædelighedsforbrydelser over for børn (§§ 222-227 og § 225, jf. §§ 222-227) samt visse sædelighedsforbrydelser begået over for en person under 18 år (§§ 218-221 og § 225, jf. §§ 218-221).

Lovændringen vedrører alene 72-timersfristen, og det forudsættes fortsat at være en betingelse, at straffelovsovertrædelser politianmeldes. Fristen blev ophævet med virkning for skader forvoldt ved straffelovsovertrædelser begået efter den 01-04-2016.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 8.7.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N.j.nr. 20-520-07127 Ansøger blev overfaldet af skadevolder den 14-02-2015. Skadevolder var ansøgers ægtefælle. I forbindelse med overfaldet blev politiet tilkaldt, men ansøger ønskede på daværende tidspunkt ikke at anmelde hændelsen. Ansøger anmeldte hændelsen til politiet den 02-02-2018, det vil sige næsten 3 år efter hændelsen skete. Ansøger begrundede den sene anmeldelse med, at hun var bange for, at skadevolder ville gøre skade på hende selv eller deres fælles børn. Ansøger flyttede fra skadevolder den 15-03-2017, hvorefter de ligeledes blev separeret.

Politiet afsluttede efterforskningen den 05-04-2018 med et tiltalefald. I afgørelsen lagde politiet vægt på, at skadevolder erkendte, at han ved hændelsen mistede besindelsen og derfor tog kvælertag på ansøger. Politiet mente dog, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at rejse en straffesag, idet ansøger ikke havde fået betydelig skade, og fordi der var gået så lang tid mellem hændelsen og anmeldelsen.

Nævnet gav afslag på ansøgers ansøgning om erstatning i medfør af offererstatningslovens § 10, idet hændelsen var blevet anmeldt for sent. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at den sene anmeldelse havde påvirket politiets mulighed for at efterforske sagen, herunder var der ikke mulighed for at undersøge ansøgers eventuelle skader efter hændelsen den 14-02-2015. Endvidere lagde nævnet vægt på, at der var en længere periode mellem ansøger og skadevolders separation og anmeldelsen, hvor ansøger havde haft mulighed for at anmelde hændelsen til politiet.

⁴ Lov om ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer, lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

N.j.nr. 21-520-09849 Ansøger søgte om tortgodtgørelse med oplysning om, at hun var blevet udsat for seksuelle overgreb af sin far, fra hun var seks år til 18 år gammel i 2014. Ansøger anmeldte først forholdene til politiet cirka 6 år efter, at hun var fyldt 18 år. Politiet besluttede i december 2020 ikke at rejse en straffesag mod ansøgerens far, efter at have fået oplysning om at han var afgået ved døden. Ansøger gjorde over for nævnet gældende, at der var særlige forhold, som talte for at fravige fristen i offererstatningslovens § 10, stk. 1. Ansøger gjorde således gældende, at hun ikke ville anmelde forholdene til politiet, før hendes lillebror, der boede hos faren, "var ved at fylde 18 år", hvorved han ikke længere ville være afhængig af sin far. Ansøger gjorde endvidere gældende, at der skulle ses bort fra fristoverskridelsen henset til karakteren af de anmeldte forhold, at forholdene var begået over en periode på 12 år, hvor ansøger var mindreårig, samt hensigten med ændringen af offererstatningslovens § 10, stk. 2. Der var således f.eks. ikke tale om, at ansøger først på anmeldelsestidspunktet havde fået erindring om overgrebene.

Nævnet meddelte afslag på grund af manglende rettidig politianmeldelse, jf. den dagældende bestemmelse i offererstatningslovens § 10, stk. 2. Nævnet bemærkede, at den nugældende bestemmelse i offererstatningslovens § 10, stk. 2, ikke finder anvendelse, idet de anmeldte forhold var begået før den 01-04-2016 (jf. § 5, stk. 5, i lov nr. 140 af 28-02-2018). Nævnet lagde i afgørelsen vægt på, at forholdene blev anmeldt cirka 6 år efter det seneste overgreb fandt sted. Nævnet fandt, at der ikke forelå oplysninger i sagen, som kunne medføre, at nævnet skulle se bort fra den sene politianmeldelse.

8.6.2 Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen

Kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse indebærer endvidere, at ansøgeren skal have medvirket efter evne i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen. Bevidst fortielse af oplysninger eller lignende modvilje mod at medvirke til sagens opklaring medfører således som udgangspunkt, at der ikke kan tilkendes erstatning i henhold til offererstatningsloven. Se i den forbindelse årsberetningen for 2019 og 2020, pkt. 7.6.2.

8.6.3 Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning eller taget forbehold herfor i retten.

Betingelsen om, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten, gælder, uanset at skadelidte efterfølgende anlægger en civil retssag om erstatning. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2019, pkt. 7.6.3, for en gennemgang af nævnets praksis på området.

Østre Landsret afsagde den 10. august 2020 (UfR 2020.3455 Ø) dom i en sag om advokatansvar, hvor Erstatningsnævnet var adciteret. Sagen om advokatansvar var foranlediget af en afgørelse fra Erstatningsnævnet, hvor nævnet havde afslået en ansøgning om erstatning for medicinudgifter, tabt arbejdsfortjeneste og tab af erhvervsevne.

Østre Landsret fandt, at Erstatningsnævnets praksis om at stille krav om forbehold for erstatning, der ikke kunne opgøres inden straffesagens behandling i retten, var uden hjemmel i offererstatningslovens § 10, stk. 1, 2. led, og at nævnet derfor var forpligtet til at behandle krav, som ikke kunnen opgøres på tidspunktet for straffesagen mod skadevolderen, selv om der ikke var taget forbehold for disse krav.

Erstatningsnævnet har ændret sin praksis i overensstemmelse med Østre Landsrets dom, således at manglende fremsættelse af et krav i retten under en straffesag, uden at der tages forbehold om senere at gøre kravet gældende, alene medfører, at kravet i henhold til offererstatningslovens § 10 ikke kan behandles for så vidt angår den del af kravet, der kunne opgøres på tidspunktet for straffesagens behandling.

Nævnet vil dog dispensere fra betingelsen i offererstatningslovens § 10, stk. 1, hvis ansøgeren ikke er repræsenteret af en bistandsadvokat. Det gælder dog ikke, hvis ansøgeren direkte adspurgt af anklagemyndigheden eller dommeren har oplyst, at han eller hun ikke har noget erstatningskrav.

8.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS §§ 1 OG 10 – PLEJEPERSONALES MV. TILSKADEKOMST I ARBEJDSTIDEN

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner, der kommer til skade, fordi f.eks. en patient eller en elev opfører sig truende eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

Foreligger der politianmeldelse i en sådan sag, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefrafald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der som krævet i offererstatningslovens § 1 har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnet naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I praksis foretages der imidlertid ofte ikke politianmeldelse i sådanne sager, ligesom ansøgningen om erstatning ofte først indsendes til Erstatningsnævnet lang tid efter, at hændelsen har fundet sted. Erstatningsnævnet vil i så fald ved modtagelsen af en ansøgning om erstatning (i relevant omfang) anmode institutionens ledelse om en udtalelse vedrørende det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den pågældende hændelse samt om en redegørelse for, hvorfor hændelsen ikke er politianmeldt. Nævnet vil endvidere indhente sagens akter fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Nævnet vil herefter først og fremmest tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) anmeldelse til politiet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, og dernæst – hvis der er grundlag for at dispensere – tage stilling til, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven i medfør af lovens § 1, det vil

sige, om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

8.7.1 Offererstatningslovens § 10

Efter en praksisændring fra 2014, som blev underkendt af Højesteret i 2018 (U.2018.3697H), har Erstatningsnævnet igen en lempelig praksis for at meddele dispensation fra kravet om politianmeldelse i sager, hvor plejepersonale mv. udsættes for vold på deres arbejde.

Den lempelige praksis er i nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.2.2, beskrevet bl.a. således:

”Erstatningsnævnet dispenserer som regel fra kravet i offererstatningslovens § 10, om at episoden skal være politianmeldt inden 72 timer (for handlinger begået før 01-07-2011: ”uden unødigt ophold”, dvs. inden 24 timer). Nævnet følger hermed en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i FT 1984-85, tillæg B, sp. 1355, i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det hedder i henstillingen: “[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.”

Har ansøgeren, efter at være blevet opfordret til at indgive politianmeldelse, modsat sig dette eller i øvrigt ikke villet medvirke til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til offererstatningslovens § 10 eller dennes analogi.”

Det betyder, at nævnet for eksempel vil se bort fra kravet om politianmeldelse i sager, hvor ansatte på institutioner mv. er blevet udsat for vold af personer, som er anbragt på institutionen, og hvor den manglende politianmeldelse er begrundet i generelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn til beboerne på den pågældende institution, idet inddragelse af politi i sådanne episoder vil vanskeliggøre det fortsatte pædagogiske behandlingsarbejde med beboerne på institutionen. Nævnet vil således i praksis dispensere i denne type sager, medmindre den skadelidte ansatte efter at have været opfordret hertil direkte har modsat sig, at episoden anmeldes til politiet.

For en udførlig gennemgang af både nævnets tidligere og nuværende praksis samt en gennemgang af flere genoptagne sager på baggrund af Højesterets dom henvises til nævnets årsberetning for 2018, pkt. 7.6.1.

8.7.2 Offererstatningslovens § 1

Hvis nævnet finder grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) politianmeldelse, skal nævnet herefter vurdere, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

Det kan imidlertid være en vanskelig vurdering at foretage i disse sager. Det skyldes, at manglende politianmeldelse af et hændelsesforløb selvsagt også betyder, at der ikke foretages politimæssig efterforskning, herunder afhøring af relevante personer/vidner. Da nævnet ofte først modtager en ansøgning om erstatning et godt stykke tid efter, at hændelsen har fundet sted, kan det endvidere være vanskeligt at få en brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb. Der kan således være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til sagen, ligesom manglende optegnelser af hændelsen hos arbejdsgiveren fra ansøgeren eller andre kan gøre det vanskeligt for institutionen at komme det nærmere. Grundet manglende politianmeldelse vil der endvidere ofte ikke foreligge en forklaring om episoden fra den udpegede skadevolder, herunder om hvordan den pågældende stiller sig i forhold til at skulle have begået en straffelovsovertrædelse. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om hændelsen som afgørelsesgrundlag.

Dette kan være medvirkende til, at Erstatningsnævnet ikke med tilstrækkelig sikkerhed vil kunne anse skadevolders adfærd for en straffelovsovertrædelse, hvorefter skadelidtes tilskadekomst ikke kan anses for omfattet af offererstatningsloven. Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, eller af andre forhold, der virker overbevisende, kan nævnet således normalt ikke anse det for godtgjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en overtrædelse af straffeloven fra f.eks. patientens/elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. Det indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis kvalificeret art, at handlingen skal være retsstridig, og at der skal foreligge fornødent forsæt.

Som omtalt i årsberetningen for 2017 fandt Højesteret ved dom af 19-10-2017 (U.2018.491H), at en hændelse på et bosted for personer med autisme, hvor en ansat blev ramt af et slag fra en beboer, som var svært mentalt retarderet og derfor omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, om utilregnelige personer, udgjorde et forsætligt legemsangreb omfattet af straffelovens § 119, idet en normal gerningsperson under i øvrigt samme omstændigheder ville blive anset for at have begået en forsætlig overtrædelse af bestemmelsen.

Hændelsen var dermed omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 1, og Erstatningsnævnet havde ikke været berettiget til at afvise anmodningen om erstatning med henvisning til, at der ikke var sket en straffelovsovertrædelse.

Højesteret udtalte i den forbindelse, at ved vurderingen af, om en utilregnelig person har handlet forsætligt, kan der ikke lægges vægt på den pågældendes manglende forståelse eller manglende målbevidsthed. Der foreligger det nødvendige strafferetlige forsæt, når den objektive gerning klart bærer præg af at høre til dem, der tilregnes en normal gerningsperson som forsætlig. Se i den forbindelse årsberetningen for 2019 og 2020, pkt. 7.7.2.

8.8 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 A – RETSKRAV

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været bragt frem under straffesagen.

I nogle tilfælde forholder retten sig materielt til et fremsat krav, selv om kravet er anerkendt størrelsesmæssigt af skadevolder. I sådanne sager vil nævnet som udgangspunkt behandle kravet som et retskrav.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog sjældent brugt. Se f.eks. årsberetningen for 2003, pkt. 7.5, årsberetningen for 2013, pkt. 7.6 og årsberetningen for 2018, pkt. 7.7.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N.j.nr. 19-520-05864 Ansøger blev forsætligt påkørt og blev ved påkørslen bragt i livsfare. Ansøger pådrog sig ved påkørslen flere alvorlige skader. Skadevolderne blev i retten dømt efter straffelovens § 245. Ansøger blev i retten tilsvarende dømt efter straffelovens § 245, da han ved hændelsen forinden påkørslen havde udøvet vold imod skadevolderne. Ansøger fremsatte i retten krav på erstatning og godtgørelse. Skadevolderne bestred kravene både hvad angik erstatningspligten og kravenes størrelse. Retten tilkendte ansøger erstatning og godtgørelse i overensstemmelse med påstanden. Ansøger søgte efterfølgende erstatning ved Erstatningsnævnet. Nævnet henviste i første omgang i medfør af offererstatningslovens § 7 ansøger til at rette sit krav mod bilens lovpligtige ansvarsforsikringssselskab. Forsikringssselskabet tilkendte herefter ansøger erstatning, men valgte at nedsætte erstatningen med 1/3 under henvisning til, at ansøger ved hændelsen havde udvist egen skyld. Ansøger søgte herefter erstatning for den resterende 1/3 ved nævnet. Da Erstatningsnævnet jf. offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, var bundet af rettens bestemmelse vedrørende erstatningsspørgsmålet, hvorefter der ikke skulle ske nedsættelse af erstatningen som følge af accept af risiko/egen skyld, tilkendte nævnet herefter ansøger erstatning for den resterende 1/3 af kravene.

8.9 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 C – STRAFFESAGEN AFSLUTTET

Efter § 11 c, stk. 1, træffer nævnet ikke afgørelse, før straffesagen mod skadevolderen er afgjort ved endelig dom, eller efterforskningen er indstillet. Nævnets afgørelse udsættes endvidere med henblik på at konstatere, om skaden dækkes fra anden side, jf. § 7, stk. 1.

Nævnet kan efter § 11 c, stk. 2, træffe afgørelse, uanset at betingelserne i stk. 1 ikke er opfyldt, hvis forholdene taler for det. Bestemmelsen i § 11 c, stk. 2, blev indsat i offererstatningsloven ved lov nr. 486 af 30-04-2019.

Bestemmelsen er en videreførelse af bestemmelsen i § 10 i forretningsordenen for Erstatningsnævnet, jf. bekendtgørelse nr. 824 fra 2013⁵, idet der i lovforarbejderne imidlertid forudsættes en udvidelse af praksis knyttet til § 11 c, stk. 2.

Det forudsættes således, at Erstatningsnævnet i videre omfang vil anvende muligheden for at træffe afgørelse om erstatning og godtgørelse, selv om straffesagen mod skadevolderen ikke er afgjort ved endelig dom, når hensynet til offeret taler herfor. Det kan eksempelvis være tilfældet i sager, hvor lovovertrædelsen er begået af flere gerningsmænd, og hvor straffesagen mod en eller flere af gerningsmændene er endeligt afgjort, men hvor sagen mod en eller flere af de øvrige gerningsmænd endnu ikke er afgjort. Der kan endvidere være tale om tilfælde, hvor gerningsmanden er dømt i 1. instans og alene har anket udmålingen af straffen, således at skyldsspørgsmålet er endeligt afgjort. Det forudsættes i øvrigt, at nævnets hidtidige praksis videreføres, hvorefter der også kan træffes afgørelse i sager, hvor gerningsmanden ikke kan findes, og der er tale om en meget alvorlig lovovertrædelse, typisk drab, hvor der af hensyn til de efterladte kan være et særligt behov for at tage stilling til erstatningskrav som for eksempel begravelsesudgifter. Nævnets afgørelse vil altid bero på en konkret vurdering i den enkelte sag med afsæt i hensynet til ansøger. Se f.eks. årsberetningen for 2020, pkt. 7.9.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N.j.nr. 19-520-03372 Ansøger blev i november 2017 udsat for et røveri på sit arbejde. Ansøgers advokat rettede først henvendelse til nævnet i marts 2019 og anmodede nævnet om at tage sagen under behandling, selvom straffesagen ikke var afsluttet. Advokaten gjorde gældende, at de sigtede i sagen befandt sig i udlandet, og at der derfor ville gå lang tid, før straffesagen ville blive afsluttet. Nævnet traf herefter i marts 2019 afgørelse i medfør af bestemmelsen i den dagældende forretningsordens § 10 (der var i afgørelsen fejlagtigt henvist til forretningsordenens § 6, stk. 2), der svarer til den nugældende bestemmelse i offererstatningslovens § 11 c om, at sagen ikke skulle tages under behandling, da straffesagen ikke var afsluttet.

Advokaten rettede herefter henvendelse til nævnet igen i december 2020 og oplyste, at politiet fortsat var i gang med efterforskningen, og at der

⁵ Nu bekendtgørelse nr. 773 af 29-04-2021

kunne gå lang tid, før straffesagen blev afsluttet. Derfor anmodede advokaten igen nævnet om at tage sagen under behandling. Nævnet anmodede politiet om at fremsende straffesagens foreløbige akter samt svare på, hvad tidshorizonten for straffesagens afslutning var. Politiet svarede, at alle de mistænkte gerningsmænd befandt sig i udlandet, og det blev skønnet, at der ville gå mindst 1 år, før sagen kunne komme for retten.

Ved lov nr. 486 af 30-04-2019 om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser blev offererstatningslovens § 11 c, stk. 2, vedtaget med ikrafttrædelse den 01-05-2019, som skulle udvide ansøgerens mulighed for at få sin sag under behandling af Erstatningsnævnet, uanset at straffesagen ikke er afsluttet.

Nævnet vurderede derfor nu sagen efter offererstatningslovens § 11 c, stk. 2, og fandt, at der ikke forelå omstændigheder, der kunne begrunde, at nævnet behandlede sagen, uanset at efterforskningen og videre retsforfølgning af de mistænkte ikke endnu var afsluttet. Nævnet lagde vægt på, at politiets efterforskning havde ført til identifikation og lokalisering af de formodede gerningsmænd, og at politiet alene manglede at få dem ført til Danmark med henblik på retsforfølgning. Nævnet lagde endvidere vægt på, at den tidsmæssige udstrækning af straffesagen ikke i sig selv kunne begrunde, at sagen blev behandlet på nuværende tidspunkt. Nævnet fandt desuden, at ingen af de i forarbejderne til lovens § 11 c, stk. 2, nævnte eksempler på momenter, der kan indgå i vurderingen, talte for at behandle sagen nu.

N.j.nr. 21-520-11608 I sagen blev skadevolder såvel i byretten som i Østre Landsret dømt for overtrædelse af straffelovens § 232, 1. pkt., og § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led, ved at have befølt og skaffet sig samleje med ansøger. Ansøgers repræsentant nedlagde i retten påstand om erstatning for helbredelsesudgifter på 19.380 kr., godtgørelse for svie og smerte på 20.000 kr. og tortgodtgørelse på 100.000 kr. Retten vurderede, at ansøger havde et retskrav på 35.000 kr. i tortgodtgørelse, mens de øvrige krav blev udsendt til civilt søgsmål. Ansøger fik med Procesbevillingsnævnets tilladelse efterfølgende indbragt sagen vedrørende udmålingen af godtgørelsen for tort for Højesteret. Ansøgers repræsentant indsendte herefter sagen til Erstatningsnævnet, og bad nævnet om at tage stilling til kravene. Repræsentanten gjorde i den forbindelse gældende, at nævnet allerede nu kunne tilkende godtgørelse for tort med de 35.000 kr., som Østre Landsret havde tilkendt som retskrav. Nævnet tog herefter stilling til, hvorvidt sagen kunne tages under behandling i medfør af offererstatningslovens § 11 c, stk. 2, selvom kravet om godtgørelse for tort verserede ved Højesteret. Nævnet besluttede, at sagen i medfør af offererstatningslovens § 11 c, stk. 2, kunne tages under behandling for så vidt angår kravene om erstatning for helbredelsesudgifter samt godtgørelse for svie og smerte, men at kravet om godtgørelse for tort skulle afvente dommen i Højesteret. Nævnet lagde i forhold til godtgørelsen for tort vægt på, at ansøger selv havde anket spørgsmålet

om udmålingen af godtgørelsen for tort til Højesteret, og derfor var hensynet til ansøger mindre. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at der var tale om godtgørelse for tort.

N. j.nr. 21-520-12472 Skadevolder havde uden ansøgers samtykke samleje med ansøger, mens hun sov, hvorved hun vågnede. Anklagemyndigheden havde valgt at føre sagen som voldtægt uden samtykke, jf. den ved Lov 2020-12-29 nr. 2208 om ændring af straffeloven nyaffattede § 216, stk. 1. Skadevolder var dog udrejst af Danmark, hvorfor retssagen endnu ikke var afsluttet. Nævnet tog sagen under behandling i medfør af offererstatningslovens § 11 c, stk. 2. Nævnet tilkendte herefter ansøger 40.000 kr. i godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26. Nævnet lagde ved udmålingen vægt på, at der var tale om voldtægt efter den nyaffattede straffelovs § 216, stk. 1 om voldtægt uden samtykke, og at der ikke var anvendt vold eller trusler i forbindelse med voldtægten. Nævnet lagde ligeledes vægt på, at ansøger på tidspunktet for hændelsen var 13 år og således mindreårig.

Sagen er også omtalt under pkt. 8.27.2 om forbrydelser mod kønssædeligheden m.v. og fastsættelse af størrelsen af godtgørelse for tort.

8.10 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – TOÅRSFRISTEN

Erstatningsnævnet kan, efter offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Hvis der er afsagt dom i sagen, regnes fristen, fra straffedommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen, jf. stk. 2.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N. j.nr. 21-520-10043 Ansøger blev den 11-12-2018 udsat for vold, og den 07-02-2019 blev skadevolder dømt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Ved ansøgning af 16-02-2021, modtaget hos politiet den 17-02-2021, blev der fremsat krav om erstatning. Fra det tidspunkt, hvor der blev afsagt dom til det tidspunkt, hvor der blev fremsat krav om erstatning, var der gået mere end 2 år. Ansøgers repræsentant gjorde i forbindelse med fremsættelse af kravet om erstatning imidlertid gældende, at fristen i offererstatningslovens § 13, stk. 2, løber fra ankefristens udløb og ikke fra datoen for domsafsigelsen. Nævnet besluttede, at sagen var omfattet af offererstatningsloven, idet en ansøgning, der indgives inden for to år efter ankefristens udløb, må anses for rettidig indgivet.

Som omtalt i årsberetningen for 2017 blev det ved Højesterets dom af 19-10-2017 (U.2018.491H) fastslået, at erstatningskrav i anledning af strafbart forhold, der rettes mod staten efter offererstatningsloven, ikke er omfattet af forældelsesreglerne i forældelsesloven men derimod er reguleret af offererstatningslovens § 13. De almindelige formueretlige forældelsesregler og herunder 1-årsfristen i forældelseslovens § 21 finder derfor ikke anvendelse i forhold til erstatningskrav efter offererstatningsloven.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 13, stk. 2, er reelt en kodificering af Erstatningsnævnets mangeårige praksis. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger, f.eks. årsberetningen for 2010, pkt. 7.7 samt årsberetning for 2016, pkt. 7.8.

Offererstatningslovens § 13, stk. 3, blev ændret ved lov nr. 486 af 30. april 2019 om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

Bestemmelsen har nu følgende ordlyd:

”Stk. 3. Hvis nævnet har truffet endelig afgørelse om erstatning eller godtgørelse, kan nævnet ikke behandle yderligere krav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, hvis det nye krav fremsættes, mere end 2 år efter at nævnet har truffet endelig afgørelse. Hvis ansøgeren først senere indså eller burde indse eksistensen af det nye krav, regnes fristen i 1. pkt. fra dette tidspunkt. Hvis nævnet anmoder om dokumentation for et fremsat krav og dokumentation ikke er fremsendt senest 2 år efter nævnets endelige afgørelse, kan nævnet ikke behandle kravet. 1.-3. pkt. kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde.”

Lovændringen trådte i kraft den 1. maj 2019 og gælder for alle afgørelser, der træffes fra og med den 1. maj 2019, uanset hvornår ansøgningen er indgivet.

Ifølge bemærkningerne til ændringsloven var der behov for en ny formulering af bestemmelsen for at sikre en mere rimelig og klar retsstilling til gavn for ofrene, idet formuleringen af den hidtidige bestemmelse og bemærkninger gav anledning til tvivl om bestemmelsens anvendelsesområde. Samtidig kunne det virke uforståeligt for et offer, at vedkommende kunne blive afskåret fra at fremsætte yderligere krav om erstatning eller godtgørelse, så længe en offererstatningssag verserede ved Erstatningsnævnet.

Ved endelig afgørelse forstås efter lovbemærkningerne det tidspunkt, hvor Erstatningsnævnet har behandlet og truffet afgørelse om samtlige krav fremsat af ansøgeren vedrørende samme lovovertrædelse, og hvor der således efter nævnets afgørelse ikke længere verserer en sag ved nævnet.

Videre fremgår det af lovbemærkningerne, at så længe sagen verserer ved Erstatningsnævnet, og der ikke er truffet endelig afgørelse om samtlige fremsatte krav vedrørende samme lovovertrædelse, vil ansøgeren kunne fremsætte yderligere krav i sagen. Det gælder, uanset hvor længe sagen er under behandling.

Ved den nye formulering fastslås det endvidere, at hvis nævnet har anmodet om dokumentation for et fremsat krav, og dokumentation ikke er fremsendt senest 2 år efter nævnets endelige afgørelse, kan nævnet ikke behandle kravet.

Det er i lovbemærkningerne til ændringsloven forudsat, at nævnet fremover i sine afgørelser vejleder ansøgeren om, hvilke frister der gælder for fremsættelse af eventuelle yderligere krav om erstatning og godtgørelse vedrørende samme lovovertrædelse. Samtidig er det forudsat, at nævnet i sin endelige afgørelse vil gøre ansøgeren opmærksom på de krav, hvor nævnet ikke har tilkendt erstatning eller godtgørelse som følge af manglende dokumentation, og hvor nævnets anmodning om (yderligere) dokumentation ikke er fulgt af ansøgeren. Nævnet bør i disse tilfælde oplyse, at nævnet kan behandle det/de pågældende krav, hvis ansøgeren inden for 2 år efter afgørelsen indsender dokumentation herfor.

Nævnet har efter ikrafttræden af ændringsloven i overensstemmelse med lovbemærkningerne udvidet sin vejledningspraksis i forbindelse med nævnets endelige afgørelse, som afslutter sagen. Se i den forbindelse nævnets årsberetning for 2019 pkt. 7.10.

I 2020 blev der afsagt tre domme, som angik prøvelse af nævnets afgørelser vedrørende den dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven. To af disse domme blev anket til Højesteret og blev endeligt afgjort i 2021.

Den tredje dom fra 2020 vedrører følgende sag:

N.j.nr. 18-520-00173 Ansøger blev i september 2013 nikket en skalle, hvorved han kom til skade og blev sygemeldt i en længere periode. Ansøger ansøgte om blandt andet godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. I juni 2015 tilkendte nævnet godtgørelse for svie og smerte frem til maj 2014. I januar 2017 meddelte nævnet afslag på ansøgningen om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden fra hændelsen og frem til maj 2014. Afslaget var begrundet i, at der ikke var lidt et tab. I marts 2017 fremsatte ansøger krav om yderligere godtgørelse for svie og smerte for perioden fra maj 2014 og frem. I september 2017 fremsatte ansøger krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden fra maj 2014 og frem. I november 2018 meddelte nævnet afslag på yderligere godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fra maj 2014 og frem. Afslaget var begrundet i, at kravene var fremsat mere end to år efter, at ansøger indså eller burde have indset eksistensen af sine krav. Kravet på godtgørelse for svie og smerte var fremsat to år og 10 måneder efter, at ansøger burde være bekendt med sit krav. Kravet på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste var fremsat tre år og fire måneder efter, at ansøger burde være bekendt med sit krav.

Ansøger fastholdt sine krav og indbragte nævnets afgørelse for domstolene. Retten frifandt nævnet under henvisning til den dagældende offererstatningslovs § 13, stk. 3. Efter denne bestemmelse skulle yderligere krav i en sag, hvor der tidligere var fremsat krav over for nævnet, fremsættes senest to år efter, at ansøgeren var blevet klar over, at der bestod et yderligere

krav. Da denne frist ikke var overholdt vedrørende begge erstatningsposter, var kravene forældede. Retten henviste i præmisserne endvidere til selve formålet med en ændring af offererstatningslovens § 13, stk. 3, hvilket er nærmere beskrevet i bemærkningerne til lovforslaget.

I 2021 er der afsagt to principelle domme, som angår prøvelse af nævnets afgørelser vedrørende dagældende § 13, stk. 3 i offererstatningsloven. Den 7. april 2022 afsagde Højesteret endnu en principiel dom om samme bestemmelse, og nævnet har valgt at tage denne dom med i årsberetningen for 2021. Det er ikke sædvanlig praksis at omtale principielle domme, som er afsagt efter beretningsåret, men dette er undtagelsesvist besluttet ud fra en afvejning af, at nævnet herved får mulighed for at beskrive nævnets samlede nye praksis vedrørende dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven.

U.2021.3961H

Den første dom blev afsagt af Højesteret den 7. juni 2021 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2021, side 3961ff).

Ansøger kom til skade ved et overfald den 15. juni 2011. Ansøger indsendte den 17. november 2011 ansøgning til Erstatningsnævnet om blandt andet erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden "fra den 1. juli 2011 og frem".

Nævnet anmodede den 28. marts 2012 ansøger om at indsende dokumentation for sit krav. Det fremgik af brevet, at nævnet ville indhente ansøgers sygedagpengesag fra kommunen. Af de modtagne kommunale akter fremgik det, at ansøger var i risiko for et langvarigt sygeforløb, og at hans arbejdsevne var truet.

Den 22. august 2013 modtog nævnet fra ansøgers repræsentant en beregning af kravet på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for 2011. Det fremgik desuden af brevet, at repræsentanten ville vende tilbage med en opgørelse for 2012 og 2013, når hun havde modtaget den fornødne dokumentation.

Den 23. september 2013 tilkendte nævnet en á conto erstatning for tabt arbejdsfortjeneste svarende til 100.000 kr. Det fremgik af afgørelsen, at ansøger "indtil videre" havde ansøgt om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for 2011.

Arbejdsskadestyrelsen afgav den 3. december 2015 en vejledende udtalelse om ansøgers varige mén og erhvervsevnetab, og den 28. januar 2016 fremsendte repræsentanten en opgørelse over ansøgers krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for årene 2012-2015.

Ved afgørelse af 31. maj 2017 meddelte nævnet afslag på ansøgers yderligere krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under henvisning til, at kravet var fremsat mere end 2 år efter, at ansøger indså eller burde have indset eksistensen af sit krav, jf. dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven. Ansøger indbragte herefter nævnets afslag for domstolene.

Landsretten nåede frem til, at ansøger var berettiget til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste også efter 2011.

Landsretten lagde vægt på, at ansøgers krav, som angik perioden "fra den 1. juli 2011 og frem", var uden tidsmæssig begrænsning, og nævnets egen sagsbehandling tydede på, at man også havde forstået ansøgers ansøgning sådan. Landsretten lagde endvidere vægt på, at repræsentanten tydeligt havde gjort opmærksom på, at hun efterfølgende ville fremsende opgørelser over krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for 2012 og 2013. På baggrund af de oplysninger fra kommunen, som nævnet havde indhentet, havde det også formodningen imod sig, at ansøgers krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste alene angik 2011. Landsretten nåede herefter frem til, at kravet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste måtte anses for fremsat allerede i 2011, og at det ikke kunne kræves, at ansøger på ny skulle fremsætte kravet, mens sagen verserede ved nævnet. Landsretten fandt, at formuleringen af dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven giver anledning til tvivl om bestemmelsens anvendelsesområde, og at bestemmelsen herefter må fortolkes på en måde, så den så vidt muligt ikke fører til resultater, der kan fremstå som uforståelige eller urimelige.

Endelig lagde landsretten vægt på, at nævnets seneste afgørelse om tilkendelse af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ikke indeholdt en vejledning om toårsfristen i dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom under henvisning til landsrettens begrundelse og tilføjede, at det er uklart, hvad der i dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven skal forstås ved "nye krav", og at det i mangel af holdepunkter for andet ikke kan kræves, at ansøger, mens sagen verserer ved Erstatningsnævnet, skal genfremsætte krav om erstatning for krav, som allerede er rejst i en tidligere ansøgning, således som det var sket i den aktuelle sag, hvor ansøger havde fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden "1. juli 2011 og frem".

U.2021.4513V

Hvor sagen fra Højesteret angik et krav, som oprindeligt var fremsat for en åben periode, fra "1. juli 2011 og frem", så angik en dom fra Vestre Landsret af 9. juli 2021 (Ugeskrift for Retsvæsen 2021, side 4513ff) en situation, hvor det oprindelige krav var fremsat for en lukket periode.

Ansøger kom til skade som følge af et overfald den 24. august 2013.

Ansøger fremsendte ansøgning til Erstatningsnævnet om godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for den indledende sygeperiode, og det fremgik af sagens oplysninger, at ansøger fortsat var sygemeldt. Repræsentanten tog forbehold for at fremsætte yderligere krav, herunder vedrørende godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. I 2014 og 2015 tilkendte nævnet godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for de perioder, der var ansøgt om.

Den 20. juni 2016 tilkendte nævnet ansøger en godtgørelse for varigt mén svarende til 20 %, og repræsentanten svarerede herefter, at hun havde bedt ansøger kontakte hende angående hans arbejdsmæssige situation, hvorefter hun ville vende tilbage. Repræsentanten fremsatte herefter den 12. juli 2016 krav om yderligere godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, hvilket var 11 dage for sent

i forhold til udløbet af toårsfristen i dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven. Nævnet meddelte herefter afslag på de fremsatte krav.

Landsretten nåede frem til, at nævnets afslag af 20. marts 2018 ikke havde hjemmel i dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven. Landsretten henviste indledningsvist til Højesterets dom af 7. juni 2021 (U.2021.3961H) og lagde derudover navnlig vægt på, at nævnet var bekendt med, at ansøger fortsat var sygemeldt efter udløbet af den oprindelige periode, hvor der var søgt om godtgørelse for svie og smerte samt tabt arbejdsfortjeneste. Derudover lagde landsretten vægt på, at repræsentanten inden udløbet af toårsfristen havde taget forbehold for yderligere krav og meddelt nævnet, at hun ville vende tilbage, når hun havde talt med ansøger om hans aktuelle arbejdsmæssige situation.

Højesterets dom af 7. april 2022

Højesteret afsagde den 7. april 2022 endnu en principiel dom om dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven.

Dommen omhandler den ofte forekommende situation, at nævnet har anmodet om dokumentation til brug for opgørelsen af de fremsatte krav. Det var tidligere nævnets praksis at meddele afslag, hvis kravet efter mere end to år fra anmodningen om yderligere oplysninger blev genfremsat, og der i den forbindelse blev fremsendt den manglende dokumentation for kravet. Højesteret nåede i dommen frem til, at dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven ikke gav hjemmel til at anvende toårsfristen i en sådan situation. Højesteret lagde vægt, at nævnets anmodning om dokumentation ikke indeholdt en afgørelse om det pågældende krav. Situationen måtte derfor forstås sådan, at kravet stadig verserede. Højesteret bemærkede endvidere, at nævnet ville have haft mulighed for at fastsætte en frist for modtagelsen af den anmodede dokumentation, og i den forbindelse have meddelt, at overskridelse af fristen ville medføre, at nævnet traf afgørelse på det foreliggende grundlag, jf. § 14, stk. 3, i offererstatningsloven.

Opsummerende om nævnets praksis angående dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven

På baggrund af de afsagte domme vedrørende dagældende § 13, stk. 3, i offererstatningsloven, har nævnet besluttet at gennemgå tidligere afgørelser, hvor der er meddelt afslag i medfør af bestemmelsen. Nævnet vil herefter tilbyde ansøger at genoptage et tidligere meddelt afslag i sager, hvor det fremgår af sagens oplysninger, at nævnet inden udløbet af 2 års fristen har haft en viden om, at der kunne være yderligere åbenlyse krav, og hvor nævnet samtidig har forsømt at vejlede herom i tilstrækkeligt omfang.

I sager hvor der er meddelt afslag i medfør af § 13, stk. 3, i offererstatningsloven som følge af, at ansøger ikke har fremsendt den anmodede dokumentation, vil nævnet på samme vis tilbyde genoptagelse, medmindre der i forbindelse med anmodningen om dokumentation blev fastsat en frist for indsendelse heraf samt en oplysning om, at nævnet efter fristens udløb ville træffe afgørelse på det foreliggende grundlag, og nævnet i overensstemmelse hermed har truffet afgørelse på det da foreliggende grundlag.

8.11 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 14, STK. 1 – SAGENS OPLYSNING FOR NÆVNET

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 14 regulerer sammen med blandt andet nævnets forretningsorden⁶ behandlingen i nævnet af ansøgninger i henhold til offererstatningsloven.

Efter § 14, stk. 1, kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling.

Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9278 af 29-04-2021 til politiet og anklagemyndigheden om vejledning af ofre om offererstatning og indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv., pkt. 8, er det blandt andet præciseret, at nævnet i sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er berettiget til at rette henvendelse til den relevante politikreds med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Nævnet vurderer i det enkelte tilfælde, om en sag er tilstrækkeligt oplyst gennem politiets dokumenter, eller om der f.eks. er behov for, at nævnet – eller nævnets sekretariat – indhenter og gennemser eventuelt yderligere materiale i form af lydband, videobånd eller lignende. Det vil endvidere efter omstændighederne blive overvejet, om nævnet skal bede politiet om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

8.12 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2 – ADVOKATUDGIFTER MV.

Efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvist skal have dækket udgifter, som den pågældende har afholdt i anledning af sagens behandling ved nævnet.

Erstatning for udgifter til advokatbistand fastsættes efter praksis skønsmæssigt og blandt andet under hensyntagen til sagens samlede værdi. I særlige tilfælde fastsættes erstatningen i forhold til anvendt tidsforbrug. I de tilfælde, hvor advokaten har været beskikket som bistandsadvokat for ansøgere, tilkender nævnet dog alene eventuelle merudgifter, der med rimelighed er påløbet efter sagens afslutning i retten.

Bistandsadvokatens opgaver er beskrevet blandt andet i betænkning 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 42. Heraf fremgår følgende: "At

⁶ Bekendtgørelse nr. 773 af 29-04-2021

bistå ved opgørelse af den forurettedes erstatningskrav og eventuelt søge erstatning betalt af det offentlige via Erstatningsnævnet.”

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N. j.nr. 20-520-08843 En ukendt gerningsmand havde fået adgang til ansøgerens billeder på hendes iCloud-konto ved Apple. Gerningsmanden foretog en organiseret deling uden ansøgerens samtykke af en mængde billeder og én video, der viste ansøgeren og hendes daværende kæreste i intime situationer. Ansøgeren og kæresten var mindreårige på materialet.

Under politiets efterforskning forud for sagens gang ved nævnet havde ansøgeren antaget en advokat. Advokaten havde foruden indsendelse af erstatningsopgørelse til nævnet blandt andet bistået ansøgeren med assistance til at stoppe yderligere personer i at tilgå ansøgerens konto, stoppe yderligere delinger af materialet, nedtagning af materialet fra internettet og lignende sagsskridt af efterforskningsmæssig karakter. Advokaten havde ikke været beskikket som bistandsadvokat efter reglerne i retsplejeloven.

Under sagens gang ved nævnet fremsatte advokaten på vegne af ansøgeren krav om erstatning for de afholdte udgifter til advokatbistand i forbindelse med ovennævnte arbejde på 51.125 kr. inklusiv moms.

Nævnet besluttede at tilkende ansøgeren 5.000 kr. inklusiv moms fastsat efter det tilkendte beløb i overensstemmelse med nævnets praksis om erstatning for udgifter til advokatbistand.

Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, er hjemmel til at tilkende hel eller delvis erstatning for udgifter afholdt i relation til sagens behandling ved nævnet, og at der efter bestemmelsen ikke er hjemmel til at erstatte udgifter afholdt som følge af de nævnte sagsskridt af efterforskningsmæssig karakter.

Bestemmelsen giver alene hjemmel til at erstatte ansøgerens udgifter til advokatbistand. Nævnet kan derfor ikke tilkende erstatning for udgifter til advokatbistand, hvis det er andre end ansøgeren selv, som afholder udgiften. Muligheden for erstatning afhænger derfor af, at det er ansøgeren selv, som har lidt et økonomisk tab ved at lade en advokat repræsentere sig.

I praksis ses problemstillingen oftest i den situation, hvor ansøgers fagforening antager en advokat til at behandle sagen ved nævnet og afholder udgifterne i den forbindelse. I den situation har ansøgeren ikke lidt et økonomisk tab, og derfor er der ikke mulighed for at dække fagforeningens udgifter til advokat. Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N. j.nr. 18-520-00199 Ansøger var i forbindelse med sit arbejde blevet udsat for trusler. Ansøger havde herefter ansøgt Erstatningsnævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste samt godtgørelse for svie og smerte. Ansøger blev repræsenteret af sin fagforening, og fagforeningen valgte at lade en ekstern advokat varetage sagen for ansøger. Ved sagens afslutning

anmodede advokaten nævnet om at afholde udgiften til denne. Nævnet anmodede ansøgers fagforening om at oplyse, hvem der afholdt udgiften til advokaten. Fagforeningen oplyste, at det var fagforeningen, som afholdt udgiften til advokaten. Nævnet valgte at foretage partshøring over for advokaten om oplysningen fra fagforeningen. Nævnet henledte i den forbindelse opmærksomheden på offererstatningslovens § 15, stk. 2, hvorefter nævnet i særlige tilfælde kan bestemme, at ansøgeren helt eller delvist skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

Advokaten fremsatte sine bemærkninger og gjorde gældende, at dækning af advokatudgifter følger af retssædvane, og at retssædvanen ikke begrænses af hverken offererstatningslovens §§ 6 a eller 15, stk. 2. Retssædvanen skelner heller ikke mellem, om det er skadelidte selv eller en fagforening, som afholder udgiften til advokat. Det blev endvidere gjort gældende, at ansøger i medfør af offererstatningslovens § 6 a skal stilles over for staten på samme måde, som skadelidte ville være stillet over for skadevolderen. Advokaten mente endvidere, at nævnet havde foretaget en ulovlig praksisændring på området og henviste til, at praksisændringen var meddelt i nævnets årsberetning for 2013.

Nævnet besluttede at afslå advokatens anmodning om dækning af fagforeningens udgifter til advokat. Nævnets afslag skyldtes, at det ikke var ansøger, som havde afholdt udgiften til advokat. Nævnet bemærkede i den forbindelse, at offererstatningslovens § 15, stk. 2, alene giver hjemmel til at dække ansøgers advokatudgifter, og at en eventuel retssædvane i overensstemmelse med den retlige trinfølge må vige i det omfang, loven udtrykkeligt bestemmer noget andet. Nævnet bemærkede endvidere, at det ved offererstatningslovens § 6 a er bestemt, at ved afgørelser om erstatning efter offererstatningsloven finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar anvendelse. Offererstatningslovens § 6 a fraviges dog i det omfang, hvor det udtrykkeligt fremgår af loven. Det kan for eksempel være offererstatningslovens § 15, stk. 2, som regulerer muligheden for dækning af advokatudgifter ved sagens behandling i Erstatningsnævnet. Nævnet bemærkede afslutningsvist, at det ikke på noget tidspunkt har været nævnets praksis at dække andres udgifter til advokat end ansøgers.

Vedrørende nævnets praksis se endvidere årsberetningen for 2013, pkt. 7.9.

8.13 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 17 – REGRES

I det omfang Erstatningsnævnet yder erstatning, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen.

Som omtalt i årsberetningen for 2020 overtog Civilstyrelsens økonomikontor den 1. januar 2021 opgaven med at udbetale de af nævnet tilkendte erstatningsbeløb. Samme dato overtog Civilstyrelsen også fra politiet ansvaret for regressagerne. Civilstyrelsen

foretager derfor en selvstændig juridisk vurdering af, om de erstatningsretlige betingelser for at gøre krav gældende mod skadevolderen er opfyldt. Spørgsmålet om, hvorvidt staten i sidste ende beslutter at gøre regres mod skadevolderen, ligger derfor nu uden for Erstatningsnævnets virke.

Hvis der foreligger et tvangsfuldbyrdsgrundlag, jf. retsplejelovens § 478, kan kravet inddrives efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. og ved indeholdelse i pågældendes indtægter efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven.

8.14 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 18 – TILBAGEBETALING TIL NÆVNET

Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt. Efter stk. 2 i bestemmelsen kan tilbagebetaling endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. For nævnets praksis, se f.eks. årsberetningen for 2012, pkt. 7.10.

8.15 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 - PERSONSKADEERSTATNING

8.15.1 Helbredelsesudgifter

Nævnet kan i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 tilkende erstatning for helbredelsesudgifter, såfremt der er tale om udgifter til nødvendig og rimelig behandling, der har til formål at få skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse. Der kan tillige efter en konkret vurdering tilkendes erstatning for udgifter til behandling mv., som kan bidrage til at opretholde ansøgers funktionsniveau, selv om der ikke er tale om behandling af egentlig helbredende karakter.

Behandlingen skal være almindelig anerkendt og lægehenvist, f.eks. psykologbehandling og fysioterapi. Endvidere er nødvendig tandlægebehandling omfattet. Endelig tilkendes erstatning for udgifter i forbindelse med transport til og fra behandlingen.

For så vidt angår udgifter til behandling på privathospital el.lign. henvises der til nævnets årsberetning for 2005, pkt. 7.10.1.

For børn og unge kan det have en afgørende betydning for bedring af helbredstilstanden, at den pågældendes mor eller far kan være til stede på hospitalet eller deltage i en genoptræning. I sådanne særlige tilfælde kan vedkommendes indtægtstab dækkes helt eller delvis i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

Nævnet har i en sag fra 2020 haft anledning til at vurdere et grænsetilfælde i forhold til, i hvilke tilfælde der kan tilkendes erstatning for helbredelsesudgifter, og hvilke former for behandling der er omfattet af bestemmelsen. Se i den forbindelse nævnets årsberetning for 2020, pkt. 7.15.1.

8.15.2 "Andet tab"

I medfør af erstatningsansvarslovens § 1 kan der endvidere efter omstændighederne tilkendes erstatning for "andet tab", som skadelidte måtte have lidt som følge af tilskadekomsten.

Der kan f.eks. tilkendes erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår. Det er normalt en forudsætning herfor, at det ved lægeerklæring samt erklæring fra uddannelsesstedet dokumenteres, at det er følgerne efter straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i ansøgers uddannelsesforløb. Det er endvidere en forudsætning, at ansøgeren har afsluttet uddannelsen.

I nævnets tidligere årsberetninger er refereret flere afgørelser vedrørende erstatning for tab af skoleår/forlængelse af uddannelse, jf. f.eks. årsberetningen for 2001, pkt. 6.10.

Nævnet besluttede i 2012 at regulere niveauet for erstatning, således at der fremover tilkendes 30.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 60.000 kr. for tab af et helt skoleår.

Nævnet besluttede igen i 2020 at regulere niveauet for erstatning, således at der fremover tilkendes 35.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 70.000 kr. for tab af et helt skoleår.

Som andet tab er der endvidere efter en konkret vurdering mulighed for at tilkende erstatning for skadelidtes udgifter til ophold på krisecenter eller lignende.

8.16 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 A – FREMTIDIGE HELBREDELSesUDGIFTER

Det følger af erstatningsansvarslovens § 1 a, at erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden fastsættes til et kapitalbeløb, som højst kan udgøre den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10.

8.17 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2 – TABT ARBEJDSFORTJENESTE

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fastsættes for tiden fra skadens indtræden eller fra det tidspunkt, hvor skadelidte har et indkomsttab, og indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen.

Efter forarbejderne til bestemmelsen sigtes der med udtrykket "begynde at arbejde igen" til, at skadelidte skal kunne begynde at arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere. For praksis herom se f.eks. nævnets årsberetning for 2013 og 2016.

Såfremt skadelidte vil lide et erhvervsevnetab på 15 % eller derover ydes erstatning indtil det tidspunkt, hvor det er muligt midlertidigt eller endeligt at skønne over skadelidtes fremtidige erhvervsevne.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at der i erstatningen fradrages blandt andet løn under sygdom, dagpenge fra arbejdsgiver eller kommunen samt forsikringsydelse, der har karakter af en virkelig skadeserstatning.

8.18 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3 – SVIE OG SMERTE

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., tilkendes godtgørelse for svie og smerte for hver dag, den skadelidte har været syg og undergivet behandling. Efter bestemmelsens 3. pkt. kan godtgørelsen ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres årligt efter lovens § 15, stk. 1, 1. pkt., og udgjorde i 2021 82.000 kr.

Efter praksis må erstatningsansvarslovens § 3 forstås således, at godtgørelsen ophører, når der er grundlag for at skønne over den endelige méngrad, og dette rent faktisk sker. På det tidspunkt, hvor méngraden er fastsat, træder kravet på méngodtgørelse i stedet for kravet på godtgørelse for svie og smerte.

Der kan i særlige tilfælde ske genoptagelse af krav vedrørende godtgørelse for svie og smerte efter erstatningsansvarslovens § 11, stk. 3, i sager, hvor der tidligere er tilkendt godtgørelse for varigt mén, såfremt der er indtrådt en væsentlig og uforudset ændring af ansøgers helbredstilstand. Se i den forbindelse årsberetningen for 2020, pkt. 7.18.

I medfør af erstatningsansvarslovens § 3, 2. pkt., kan der i særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, selv om skadelidte ikke har været syg. Se i den forbindelse årsberetningen for 2019 og 2020, pkt. 7.18.

8.19 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 4 – VARIGT MÉN

Efter erstatningsansvarslovens § 4 fastsættes godtgørelse for varigt mén til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et varigt mén som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen med henblik på, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen afgiver en udtalelse om ansøgers méngrad. Udtalelsen er alene vejledende for nævnet, men nævnet vil som altovervejende hovedregel lægge udtalelsen til grund.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen har udtalt sig om méngraden, men hvis det anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et betydeligt varigt mén alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en á conto erstatning.

En del af Erstatningsnævnets sager vedrører erstatning som følge af mindre voldsepisoder. Det er nævnets opfattelse, at ansøgere i sådanne sager i langt højere grad end tidligere bliver diagnosticeret med posttraumatisk stressyndrom (PTSD) med et varigt mén til følge. En konkret sag gav nævnet anledning til at behandle emnet både konkret og mere generelt, herunder at forelægge sagen for Retslægerådet. Se nærmere herom i nævnets årsberetning for 2014, pkt. 7.15. Erstatningsnævnet fandt på baggrund af udtalelsen fra Retslægerådet anledning til mere generelt at bemærke på nævnets hjemmeside, at det er nævnets opfattelse, at mindre voldsepisoder formentlig ikke vil kunne udløse PTSD. Det er således en forudsætning for diagnosen, at skadelidte har været udsat for en voldsepisode af grovere karakter. Et enkelt knytnæveslag, et skub eller

lignende vil således efter nævnets opfattelse ikke i sig selv kunne udløse diagnosen PTSD.

8.20 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 5 - ERHVERVSEVNETAB

8.20.1 Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde

Efter erstatningsansvarslovens § 5 tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade har medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages der hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen med henblik på, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen afgiver en udtalelse om ansøgers erhvervsevnetabsprocent. Udtalelsen er alene vejledende for nævnet, men nævnet vil som altovervejende hovedregel lægge udtalelsen til grund.

Nævnet afventer som udgangspunkt, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen har udtalt sig om erhvervsevnetabsprocenten, men hvis det anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et alvorligt erhvervsevnetab alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en á conto erstatning.

Hvis personskaden er omfattet af såvel arbejdsskadesikringsloven som offererstatningsloven, tilkender nævnet den difference, der måtte være imellem udmåling af erstatning for erhvervsevnetab efter henholdsvis erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, såfremt erstatningen efter sidstnævnte lov er mindre end efter erstatningsansvarsloven.

8.21 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 6-7 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

8.21.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgerens årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

Som anført i årsberetningen for 2003, pkt. 7.9.1, har nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt anvendt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. nærmere årsberetningen 2004, pkt. 7.9.1.

Nævnet besluttede i 2006 at forhøje standardårslønnen. Nævnet besluttede endvidere i 2007, at nævnet hvert år herefter skal fastlægge størrelsen af standardårslønnen. Nævnet har besluttet følgende forhøjelser af standardårslønnen siden 2006:

210.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2006 eller senere.

220.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2008 eller senere.

225.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2009 eller senere.

230.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2010 eller senere.

235.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2011 eller senere.

240.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2012 eller senere.

245.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2013 eller senere.

250.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2014 eller senere.

255.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2015 eller senere.

260.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2016 eller senere.

260.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2017 eller senere.

265.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2018 eller senere.

270.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2019 eller senere.

270.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2020 eller senere.

275.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2021 eller senere.

275.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2022 eller senere.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes:

N.j.nr. 18-520-00469 Arbejdsmarkedets Erhvervssikring havde i sagen afgivet udtalelse, hvori ansøgers erhvervsevnetab blev vurderet til 50 %. Ansøgers repræsentant fremsatte krav om erstatning for erhvervsevnetab med 50 % beregnet med afsæt i normalårslønnen efter erstatningsansvarslovens § 8 med en skadesdato i 2014. Ansøger var fra Afghanistan, var kommet til Danmark i 2009 og havde fra 2009 til 2014 deltaget i kommunal afklaring, herunder en række tiltag, for at blive opkvalificeret til det danske arbejdsmarked. Ansøger var på tidspunktet for hændelsen 26 år gammel. Nævnet fandt, at ansøgers årsløn ikke kunne fastsættes efter erstatningsansvarslovens § 8, men at standardårslønnen skulle anvendes. Nævnet lagde vægt på, at ansøger alene havde haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet forud for hændelsen. Det forhold, at ansøgers arbejdsevne på tidspunktet for hændelsen formodentlig var til stede, kunne under hensyn til den vage tilknytning til arbejdsmarkedet ikke føre til et andet resultat. Nævnet tilkendte herefter erstatning for erhvervsevnetab på baggrund af nævnets standardårsløn.

8.22 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 12-14 – BEGRAVELSESUDGIFTER OG TAB AF FORSØRGER

Efter offererstatningslovens § 2 ydes der erstatning efter erstatningslovens §§ 12-14 a og § 26, hvis skadelidte afgår ved døden.

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

I 2018 besluttede nævnet at hæve beløbet for, hvad nævnet i praksis anser for "rimelige begravelsesudgifter" fra 35.000 kr. til 45.000 kr. Nævnet, der senest i 2008 havde hævet maksimumbeløbet til 35.000 kr., jf. årsberetningen for 2008, pkt. 7.13, s. 32, fandt, at maksimumbeløbet for rimelige begravelsesomkostninger passende kunne fastsættes til op mod 45.000 kr.

Ved beslutningen om at forhøje det beløb, nævnet anser for "rimelige begravelsesomkostninger", lagde nævnet til dels vægt på den almindelige prisudvikling.

Nævnet anser herefter op til 45.000 kr. for rimelige begravelsesudgifter. Særlige omstændigheder omkring dødsfaldet kan dog føre til, at der tilkendes et højere beløb.

"Rimelige begravelsesomkostninger" omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bispisning af følget. Nævnet betaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget.

Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover "rimelige begravelsesomkostninger" dog også for afdødes – men ikke følgets – transport til udlandet.

Det er i almindelighed en betingelse for at få forsørgertabserstatning, at afdøde i enten faktisk eller retlig henseende var forsørger for ansøgeren på skadestidspunktet.

Det fremgår af erstatningsansvarslovens § 13, at forsørgertabserstatning til ægtefæller og samleverer udgør et i loven angivet minimumsbeløb, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. være, hvis ansøger har bopæl i et land med væsentligt lavere leveomkostninger end Danmark.

8.23 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 14 A – OVERGANGSBELOB

Ved dødsfald tilkommer der en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb.

Efterlader afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person, som i mange år har haft fælles bolig og fælles husholdning med afdøde.

Beløbet vil således kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som i mange år har haft fælles bolig og husholdning mv. med afdøde.

Overgangsbeløbet ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bistand i hjemmet, begravelsesudgifter mv. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter, jf. sidste pkt. i bestemmelsen.

8.24 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 16 – RENTER

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, kan godtgørelse og erstatning kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Denne regel gælder også for erstatning efter offererstatningsloven, jf. denne lovs § 6 a.

Højesteret afsagde den 4. december 2020 dom i en sag anlagt af en skadelidt mod Ankenævnet for Patienterstatningen (U.2021.1058/2H). Højesteret tog i dommen principiel stilling til forrentningstidspunktet efter erstatningsansvarsloven. Højesteret udtalte sig om, hvad der er en rimelig sagsbehandlingstid hos en myndighed, der identificeres med skadevolder, og hvilken betydning det har for rentedatoen efter erstatningsansvarslovens § 16, hvis sagsbehandlingstiden overstiger den rimelige sagsbehandlingstid.

Erstatningsnævnets tidligere praksis vedrørende erstatningsansvarslovens § 16 har været at fastsætte rentedatoen til en måned efter modtagelsen af fornøden dokumentation for et fremsat krav. Ved fastsættelsen af rentedatoen har nævnet ikke generelt inddraget nævnets sagsbehandlingstider, herunder den tid hvor sagen har ventet på at blive

taget under behandling. Erstatningsnævnet har som følge af Højesterets dom med virkning fra og med august 2021 ændret sin praksis for fastsættelse af tidspunktet for forrentning.

Nævnet har ændret sin praksis på følgende punkter:

Rimelig sagsbehandlingstid i nævnet sættes til en måned. Fra modtagelsen af et krav forventes nævnet at kunne foretage den fornødne sagsbehandling inden for en måned. Kravet forventes ikke i den periode, hvor nævnet afventer at modtage dokumentation fra ansøgeren. Endelig tillægges yderligere en måned, jf. erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1.

Rimelig liggetid hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen sættes til 12 måneder. Et krav forventes ikke, mens sagsbehandlingen afventer en vejledende udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen. Dog forventes kravet i det omfang, sagsbehandlingstiden hos Arbejdsmarkedets Erhvervssikring eller Patienterstatningen overstiger 12 måneder.

Efter § 16, stk. 1, 2. pkt., er det bestemt, at hvis det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, er givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i § 16, stk. 1, 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter, jf. § 16, stk. 1, 3. pkt.

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, forventes beløbet fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til procesrenten, dvs. referencesatsen med et tillæg på 8 pct. Som referencesats anses den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år. Rente svarer således til rentesatsen i henhold til renteloven. § 16, stk. 2, blev ændret ved lov nr. 434 af 10-06-2003 og gælder for rente (med referencesatsen med tillæg af 7 %) af krav, der kan kræves betalt den 01-07-2003 eller senere. For krav forud for den 01-07-2003 er rentesatsen diskontoen med tillæg af 5 %. For krav efter 01-03-2013 er tillægget til referencesatsen 8 %⁷.

Det er efterfølgende vedtaget at ændre offererstatningsloven⁸ med virkning fra den 01-07-2022 for at forenkle renteberegningen i offererstatningssager. Ved lovændringen indsættes §§ 6 b og 6 c i loven.

Lovændringen betyder, at godtgørelses- og erstatningsbeløb skal værdisikres helt frem til tidspunktet for Erstatningsnævnets afgørelse, uanset hvornår skaden er indtruffet, eller et tab er lidt. Lovændringen betyder også, at Erstatningsnævnet først tilkender renter af et godtgørelses- og/eller erstatningsbeløb, hvis beløbet ikke er udbetalt til ansøgeren inden 14 dage efter, at nævnet har truffet afgørelse om beløbet. De nye

⁷ Jf. lov nr. 1244 af 18-12-2012.

⁸ Lovforslag nr. L 184 B 2021/2022 vedtaget den 9. juni 2022.

bestemmelser gælder dog ikke for krav på tort- og krænkelsesgodtgørelse, godtgørelse til efterladte og for krav mod skadevolder, som er afgjort ved dom, jf. § 11 a.

8.25 ARV

Krav på godtgørelse og erstatning falder som udgangspunkt i arv til de efterladte, uanset om skadelidte har gjort kravet gældende inden sin død.

8.26 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 24 – ALMINDELIG LEMPELSESREGEL

Det følger af erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1, at erstatningsansvar kan nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt.

Af stk. 2 følger det, at der under tilsvarende betingelser som angivet i stk. 1 kan ses helt eller delvis bort fra skadelidtes medvirken til skaden. Ved krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, gælder det samme om afdødes medvirken.

8.27 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 – TORTGODTGØRELSE OG KRÆNKELSESGODTGØRELSE

8.27.1 *Frihedsberøvelse*

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. Det vil normalt være en forudsætning, at frihedsberøvelsen kan henføres under straffelovens § 261. For nærmere om nævnets praksis, se f.eks. nævnets årsberetning for 2012, pkt. 7.21.1, og nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.22.1.

8.27.2 *Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.*

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skal det ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller 24 (seksualforbrydelser). Bestemmelsen blev indsat i erstatningsansvarsloven ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Lovændringen tog blandt andet sigte på at fordoble det hidtidige godtgørelsesniveau i sædelighedssager, hvor den strafbare handling er begået den 01-07-2002 og senere, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt blev 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

Som omtalt i nævnets årsberetning for 2016 blev det i forbindelse med ændringen af offererstatningsloven ved lov nr. 412 af 09-05-2011, hvorved blandt andet lovens § 10 og § 13 blev ændret, overvejet, om der burde ske ændringer af erstatningsansvarslovens regler med henblik på yderligere at forhøje de beløb, der i praksis udmåles i godtgørelse for tort. Lovforslaget, som blev vedtaget af Folketinget uden ændringer, indeholdt dog ikke bestemmelser eller henstillinger om ændring af niveauet for tortgodtgørelse.

Som ligeledes omtalt i nævnets årsberetning for 2016 indkaldte Justitsministeriet i 2016 en række relevante interessenter, herunder repræsentanter fra domstolene, advokatstanden, Erstatningsnævnet og offerorganisationer, til en møderække med henblik på at drøfte det generelle niveau for og erfaringerne med tort- og krænkelsesgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26.

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, er endvidere ændret ved lov nr. 140 af 28-02-2018, hvorefter tortgodtgørelse i sager om seksuelle krænkelse blev forhøjet med ca. 1/3 i forhold til 2001-ændringen af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, for at tage hensyn til den lønudvikling, der har fundet sted siden 2002.

Loven trådte i kraft den 01-04-2018 og gælder for skader, der er sket efter den 01-04-2018.

Det fremgår af bemærkningerne⁹ til ændringsloven, at formålet med den nye formulering af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2 er at hæve tortgodtgørelsesniveauet i sager om seksuelle krænkelse med ca. 1/3 i forhold til niveauerne efter lovændringen i 2001.

Derudover er det i lovens forarbejder forudsat, at udgangspunktet for godtgørelse i 2017-niveau ved fuldbyrdet voldtægt er 100.000 kr., som i meget grove tilfælde kan forhøjes op til 150.000 kr. eller højere i ganske særlige tilfælde. Endvidere er det forudsat, at godtgørelsen ved forsøg på voldtægt i 2017-niveau er på ca. 40.000 til 53.000 kr. Endvidere er det ligeledes i 2017-niveau forudsat i forhold til krænkelse begået mod mindreårige, at ved incest skal godtgørelsen være på minimum ca. 26.000 kr., og at der ved grove tilfælde af seksuelt misbrug over en årrække, hvor der endvidere har været et tillids- eller afhængighedsforhold, skal være en nedre grænse for godtgørelsen på minimum 150.000 kr.

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, er senest ændret ved lov nr. 1719 af 27-02-2018, hvorefter det ved fastsættelsen af tortgodtgørelse tillægges vægt, om krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af visse bestemmelser i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. Dette gælder dog ikke de overtrædelser, der er nævnt i straffelovens §§ 266-266 b.

Loven trådte i kraft den 01-01-2019 og gælder for skader, der er sket efter den 01-01-2019.

Det fremgår af bemærkningerne¹⁰ til ændringsloven, at formålet med den seneste formulering af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, er at forhøje tortgodtgørelsesniveauet tre gange i forhold til det hidtidige niveau i visse sager om freds- og ærekrænkelser. Lovændringen er bl.a. aktuel i sager om digitale krænkelse i medfør af straffelovens § § 264 d, der har fundet sted efter den 01-01-2019.

⁹ Lovforslag nr. L 31 2017/2018.

¹⁰ Lovforslag nr. L 20 2018/2019

Endelig er det i forarbejderne til begge de nævnte lovændringer anført, at domstolene fremover ved fastsættelsen af tortgodtgørelse skal tage hensyn til den almindelige løn-udvikling i overensstemmelse med principperne i erstatningsansvarslovens § 15 med det formål at sikre, at godtgørelsesniveauerne ikke stagnerer på 2017-niveau.

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelse, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd, og – hvis der er tale om forsøg – hvor fremskredent forsøget har været. For nærmere om nævnets praksis se f.eks. årsberetningen for 2015 pkt. 7.22.2, årsberetningen for 2018 pkt. 7.25.2, årsberetningen for 2019 pkt. 7.27.2 og årsberetningen for 2020 pkt. 7.27.2.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes følgende sager:

N.j.nr. 20-520-08849 Under et besøg hos sin halvbror faldt ansøger i søvn i halvbrorens seng med sit tøj på, efter at de havde set en film sammen. Mens ansøgeren sov, trængte hendes halvbror op i hende vaginalt, og da hun vågnede, var hun på grund af omstændighederne i chok og følte ikke, at hun kunne bevæge sig eller snakke. Skadevolderen blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led til dels jf. § 21, § 225, jf. § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led og § 210, stk. 2 og 3 til dels jf. § 21, voldtægt og forsøg herpå samt andet seksuelt forhold end samleje med sin halvsøster ved at have masseret hendes klitoris, trængt op i hende vaginalt og forsøgt at trænge op i hende analt. Først da skadevolder forsøgte at trænge op i ansøger analt, sagde ansøger stop og rejste sig fra sengen.

Nævnet tilkendte ansøger en godtgørelse på 40.000 kr. for tort efter EAL § 26. Nævnet lagde ved udmålingen vægt på, at der var tale om en voldtægt efter dagældende straffelovs § 216, stk. 1, nr. 2 (udnyttelse af person i hjælpeløs tilstand), og at der dermed ikke var anvendt vold eller trusler i forbindelse med voldtægten.

N.j.nr. 21-520-09865, 21-520-09469 og 21-520-09596 Skadevolder blev dømt for at have begået en række overgreb på skadevolders datter, dennes veninde samt skadevolders daværende svigerinde, som alle var mellem 10 og 13 år på tidspunktet for hændelserne.

I de to førstnævnte sager omhandlende datteren og dennes veninde var der tale om flere grove overgreb, herunder voldtægt af barn under 12 år, incest, blufærdighedskrænkelser samt besiddelse af børneporno over en periode fra januar til november 2019. Nævnet tilkendte de to ansøgere hver 155.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet lagde ved fastsættelsen af godtgørelsen vægt på, at der efter lovændringen i 2018 (Lov nr. 140 af 28. februar 2018) er indført en minimumsgodtgørelse på 150.000 kr. (2017-niveau) i sager om grove seksuelle misbrug af børn, der strækker sig over en årrække, eller hvor det seksuelle misbrug har fundet sted henover ét år, hvis der har været

tale om hyppige overgreb, samt hvor barnet har et særligt tillids- eller afhængighedsforhold til skadevolder. Nævnet lagde endvidere vægt på, at minimumsgodtgørelsen ifølge forarbejderne til loven skal tilpasses den almindelige lønudvikling for at undgå, at niveauet for tortgodtgørelse stagnerer, jf. principperne i erstatningsansvarslovens § 15.

I den sidstnævnte sag omhandlende skadevolders daværende svigerinde blev skadevolder dømt for voldtægt af barn under 12 år ved andet seksuelt forhold end samleje samt blufærdighedskrænkelse. Overgrebene fandt sted på et ukendt tidspunkt i 2010-2013. Nævnet tilkendte ansøger 50.000 kr. i godtgørelse for tort. Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på omstændighederne ved overgrebet herunder karakteren og varigheden heraf, og at hændelserne i denne sag fandt sted før lovændringen i 2018.

N. j.nr. 21-520-12472 Skadevolder havde uden ansøgers samtykke samleje med ansøger, mens hun sov, hvorved hun vågnede. Anklagemyndigheden havde valgt at føre sagen som voldtægt uden samtykke, jf. den ved Lov 2020-12-29 nr. 2208 om ændring af straffeloven nyaffattede § 216, stk. 1. Skadevolder var dog udrejst af Danmark, hvorfor retssagen endnu ikke var afsluttet. Nævnet tog sagen under behandling i medfør af offererstatningslovens § 11 c, stk. 2. Nævnet tilkendte herefter ansøger 40.000 kr. i godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26. Nævnet lagde ved udmålingen vægt på, at der var tale om voldtægt efter den nyaffattede straffelovs § 216, stk. 1 om voldtægt uden samtykke, og at der ikke var anvendt vold eller trusler i forbindelse med voldtægten. Nævnet lagde ligeledes vægt på, at ansøger på tidspunktet for hændelsen var 13 år og således mindreårig.

Sagen er også omtalt under pkt. 8.9 om offererstatningslovens § 11 c – straffesagen afsluttet og herunder om muligheden for, at nævnet kan behandle en ansøgning, inden straffesagen er afsluttet, hvis forholdene taler for det.

8.27.3 *Digitale seksuelle krænkelser*

I det såkaldte "Umbrella-sagskompleks", som omhandler videredeling af videomateriale af seksuel karakter med mindreårige samt fastsættelse af tortgodtgørelse, afsagde Højesteret senest den 12-08-2020 en dom (U 2020.3922 H) vedrørende udmålingen af tortgodtgørelse. Sagen omhandlede, hvorvidt de godtgørelser, som de forurettede hidtil var tilkendt i sagskomplekset, i alt havde en sådan størrelse, at det måtte anses for at kompensere for den samlede tort, som var lidt i anledning af deling af videomaterialet.

Højesteret fandt, at selv om enhver deling af videomaterialet som udgangspunkt indebærer en krænkelse af de forurettedes ære og person, måtte de allerede tilkendte godtgørelser på mindst 260.000 kr. til den kvindelige forurettede og mindst 53.500 kr. til den mandlige forurettede anses for at kompensere for den samlede tort, som de forurettede lider i anledning af sager som den foreliggende. Herefter skulle der ikke udredes tortgodtgørelse til de forurettede.

Højesteret bemærkede, at konsekvensen af afgørelsen er, at der også i andre sager vil være personer, der ikke skal betale godtgørelse for tort, selv om de har krænket de forurettedes ære og person. Ved dommen tog Højesteret imidlertid ikke stilling til, om der i andre sager – f.eks. på grund af meget omfattende delinger – måtte kunne foreligge sådanne helt særlige omstændigheder, at der kan være grundlag for yderligere tortgodtgørelse.

Fra nævnets praksis i 2021 kan nævnes følgende sager, hvor nævnet fandt grundlag for yderligere tortgodtgørelse som følge af, at der i sagerne forelå helt særlige omstændigheder:

N.j.nr. 20-520-06757 Skadevolder havde uberettiget fra et ukendt sted på sin Facebookprofil eller via Messenger videregivet videomateriale af seksuel karakter af de forurettede i det såkaldte "Umbrella-sagskompleks" til i alt 74 personer. Politiet vurderede, at der ved videredelingen af videomaterialet forelå overtrædelser af straffelovens § 232 og § 264 d, hvorefter skadevolder blev idømt en bøde. Den mandlige forurettede havde herefter søgt om tortgodtgørelse som følge af videredelingen af videomaterialet.

Nævnet fandt, at der i sagen forelå sådanne helt særlige omstændigheder, at der var grundlag for at tilkende yderligere 2.000 kr. i tortgodtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, og U 2020.3922 H. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der var tale om en meget omfattende videredeling af videomaterialet, idet skadevolderen i sagen havde delt videomaterialet til i alt 74 personer.

N.j.nr. 20-520-08350 Sagen omhandler deling af videomateriale af seksuel karakter af de forurettede i det såkaldte "Umbrella-sagskompleks" på en offentligt tilgængelig hjemmeside. Det fremgik af oplysningerne i sagen, at videomaterialet var angivet med navnet på den kvindelige forurettede, og at der var tale om 182 visninger af videomaterialet på den pågældende hjemmeside, inden materialet var blevet fjernet igen. Det lykkedes imidlertid ikke politiet at finde frem til den person, der havde delt videomaterialet på hjemmesiden, hvorfor politiet standsede efterforskningen i sagen. Den kvindelige forurettede havde herefter søgt om tortgodtgørelse som følge af videredelingen af videomaterialet.

Nævnet fandt, at der i sagen forelå sådanne helt særlige omstændigheder, at der var grundlag for at tilkende yderligere 20.000 kr. i tortgodtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, og U 2020.3922 H. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der var tale om videredeling af videomaterialet på en offentligt tilgængelig hjemmeside, og at det pågældende videomateriale var blevet vist 182 gange.

Det er efterfølgende med virkning fra den 01-07-2022 vedtaget at ændre erstatningsansvarslovens § 26¹¹, sådan at det af § 26, stk. 3, fremgår, at ved fastsættelsen af

¹¹ Lovforslag nr. L 184 A 2021/2022 vedtaget den 09-06-2022.

godtgørelsen skal alle digitale seksuelle krænkelser, der er begået uafhængigt af hinanden, vurderes selvstændigt.

Lovændringen betyder, at ofre for digitale seksuelle krænkelser kan få tortgodtgørelse for alle krænkelser begået uafhængigt af hinanden, uanset hvor meget offeret i forvejen har fået tilkendt for deling af det samme materiale (billede, video eller lydfil). Ændringen gælder for lovovertrædelser begået efter den 01-07-2022.

8.27.4 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsegodtgørelse

Bestemmelsen om krænkelsegodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden, i tilfælde, hvor der ikke er lidt tort, jf. § 26, stk. 1, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. Krænkelsegodtgørelse ydes således i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke offerets selv- og æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Kravet om forholdets grovhed kræver lidt forenklet, at forholdet er sket ved et *forsætligt særligt groft angreb*, der har medført eller været egnet til at medføre *alvorlig utryghed og angst hos offeret*. Ved vold er det en forudsætning, at *der er anvendt våben*, eller at der har været tale om vold *gennem længere tid*. Kravet om forbrydelsens grovhed indebærer endvidere, at forholdet også ved strafudmålingen skal betragtes som værende af grovere karakter. Det er således tillige en forudsætning, at forbrydelsen skal kunne medføre fængsel i omtrent 1 år eller derover. Det vil normalt også være en forudsætning, at volden har medført alvorlige skader. Dette fortolkes i nævnets praksis som skader, der har medført varige mén, der kan fastsættes til en méngrad på mindst 5 pct., eller en sygeperiode på 3 måneder eller derover.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.17.

8.28 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Bestemmelsen, der er gældende for skader sket den 23-01-2003 og senere, er nærmere omtalt i årsberetningen for 2003, pkt. 7.13, og årsberetningen for 2004, pkt. 7.14.

Godtgørelse til efterladte i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (forsætlig fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der

skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelse inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse eller en forhøjelse af denne.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Det er dog ikke udelukket i helt ekstraordinære tilfælde at tilkende en højere godtgørelse. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagte beløb.

Godtgørelsen kunne for skader sket før den 01-03-2021 kun udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn, og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Der kan også tilkendes godtgørelse til et ufødt barn.

Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrundes godtgørelsen. Er der tale om mindreårige børn, som havde nået en vis alder, da dødsfaldet indtrådte, kræves dog efter praksis en vis kontakt mellem afdøde og den efterladte. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Efter omstændighederne er også andre end ægtefælle, samlever, børn eller forældre omfattet af bestemmelsen i § 26 a. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søskende, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med afdøde.

Erstatningsansvarslovens § 26 a er nu ændret ved lov nr. 290 af 27-02-2021, og den berettigede personkreds er udvidet til efterlevende, der havde en særlig nær tilknytning til den afdøde. Dette medfører, at der herefter kan tilkendes godtgørelse til voksne, udeboende børn (uanset deres alder), forældre til voksne, udeboende børn (ligeledes uden hensyn til deres alder) samt samboende søskende.

Ændringsloven trådte i kraft den 01-03-2021 og har virkning for skader, der indtræder efter den 01-03-2021.

BILAG 1 – OVERSIGT OVER FOREKOMSTEN AF DE ENKELTE STRAFFELOVS-OVERTRÆDELSE I 2018-2021¹²

	2021	2020	2019	2018
Strfl. §§ 119-121	264	204	239	170
Strfl. § 123	3	5	7	4
Strfl. § 180	3	2	n/a	n/a
Strfl. § 210	4	5	7	10
Strfl. § 215	4	n/a	n/a	n/a
Strfl. §§ 216-217	291	228	245	189
Strfl. § 218-221	2	1	1	3
Strfl. §§ 222-223 a	37	31	30	32
Strfl. § 224	5	5	5	9
Strfl. § 225	35	19	39	5
Strfl. § 226	0	1	n/a	n/a
Strfl. § 232	640	421	233	302
Strfl. § 235	97	434	n/a	n/a
Strfl. § 237	34	26	29	13
Strfl. § 237, jf. § 21	63	67	61	68
Strfl. § 241	7	6	6	2
Strfl. § 243	1	n/a	n/a	n/a
Strfl. § 244	668	730	868	666
Strfl. § 245	422	403	538	425
Strfl. § 246	7	13	7	9
Strfl. § 249	10	7	14	7
Strfl. § 252	14	7	14	12
Strfl. §§ 260-261	29	18	24	17
Strfl. § 262a	2	0	5	5

¹² Der har ikke forud for 2020 været foretaget registreringer på §§ 180, 215, 226, 235, 243 og 264.

Strfl. § 264	24	32	n/a	n/a
Strfl. § 266	38	35	39	25
Strfl. § 276, § 291, § 293	11	8	9	8
Strfl. § 279	5	5	7	7
Strfl. § 281	10	12	15	6
Strfl. § 288	97	129	111	84
Strfl. i øvrigt	0	4	5	5
Andet	0	0	0	1
I alt	2.827	2.858	2.558	2.084

**BILAG 2 – OVERSIGT OVER TILKENDETE ERSTATNINGER MV. I 2019-2021 FOR-
DELT PÅ ERSTATNINGSPOSTER¹³**

	2021	2020	2019
Svie og smerte	15.489.509	25.988.195	26.754.485
Helbredelsesudgifter	408.912	480.601	1.079.571
Tandbehandling	512.011	578.963	898.025
Personlige ejendele	275.439	569.470	531.898
Mistede kontanter	12.250	20.100	10.567
Tingsskade	0	17.649	16.882
Forlængelse af uddannelse/ tab af skoleår	182.500	740.000	880.000
Transportudgifter	60.151	80.582	315.629
Tabt arbejdsfortjeneste	59.087.613	71.416.304	73.908.687
Begravelsesudgifter	208.977	283.245	405.861

¹³ I forbindelse med Civilstyrelsens overtagelse af opgaven med udbetaling af offererstatninger er det fra den 01-01-2021 og fremover udbetalingstidspunktet, som er afgørende for registreringer af beløbene i oversigten. Indtil den 31-12-2020 var registrering af beløbene i oversigten baseret på tidspunktet for Erstatningsnævnets afgørelse. Typisk vil det ikke have nogen betydning, da udbetalingen sker inden for få dage efter tilkendelsen i Erstatningsnævnets afgørelse. Dog vil der i situationer, hvor godtgørelse/erstatning eksempelvis skal udbetales til en forvaltningskonto, være tilfælde, hvor erstatningen udbetales mere end få dage efter tilkendelsen, da Civilstyrelsen ikke kan udbetale, før der modtages oplysning fra værge/ansøgers repræsentant om kontonummer i forvaltningsafdelingen. Hvis nævnet træffer afgørelse om tilkendelse af godtgørelse/erstatning helt sidst på året, vil udbetalingen først ske det efterfølgende år, hvilket betyder, at beløbet først tæller med i oversigten året efter.

Overgangsbeløb	177.000	673.000	779.333
Tort	13.676.150	15.324.410	14.359.500
Krænkelsergodtgørelse	770.000	650.000	1.396.430
Godtgørelse til efterladte	75.000	2.494.180	2.530.000
Lægeerklæring, betalt af ansøger/advokat	55.617	77.789	141.401
Varigt mén	39.914.867	45.180.610	23.821.140
Erhvervsevnetabsstatning	144.558.213	112.005.351	95.924.572
Varige helbredelsesudgifter	45.463	160.650	80742,4
Tab af forsørger, ægtefælle	3.166.272	3.850.990	2.451.330
Tab af forsørger, børn	536.036	2.581.660	1.789.196
Advokatudgifter	7.222.161	6.255.131	4.565.442
Andet	254	48.107	110.853

I alt	286.434.396	289.476.986	252.751.544
-------	--------------------	--------------------	--------------------

Administrative udgifter i 2021-2019:

	2021	2020	2019
Gebyr til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring	87.740	293.380	2.836.690
Gebyr til Patienterstatningen	4.608.750	2.650.000	0
Tandlægekonsulenter	24.604	67.019	48.512
Lægekonsulenter	0	6.925	151.385
Erklæringer betalt af nævnet	1.436.665	3.316.013	2.599.553
Andet	344.920	0	307.445
I alt	6.502.678	6.333.337	5.943.585

Udbetalt i alt i 2021-2019:

	2021	2020	2019
Tilkendte erstatninger og godtgørelser	286.434.396	289.476.986	252.751.544
Administrative udgifter	6.502.678	6.333.337	5.943.585

I alt	292.937.074	295.810.323	258.695.129
-------	--------------------	--------------------	--------------------

BILAG 3 – OPLYSNINGER OM TILKENDELSER OG AFSLAG I 2021

Erstatningsnævnet har i 2021 truffet 6.098 afgørelser, jf. pkt. 5.

Nævnet har i ca. 52 pct. af de truffede afgørelser imødekommet en ansøgning eller genoptaget en tidligere afgørelse og tilkendt (yderligere) erstatning, mens nævnet i ca. 30 pct. af nævnets afgørelser har meddelt afslag på erstatning.

Ca. 2,5 pct. af årets afgørelser har vedrørt aktindsigt i verserende sager eller sager, hvor nævnet har besluttet at henlægge en erstatningssag, f.eks. fordi ansøger har oplyst, at han eller hun ikke ønsker videre foretaget i sagen.

De resterende ca. 15 pct., hvor nævnet hverken har imødekommet eller afslået et fremsat erstatningskrav, drejer sig blandt andet om tilfælde, hvor nævnet ikke har kunnet tage stilling til kravet på det foreliggende grundlag, og hvor nævnet derfor har afsluttet sagen med tilsagn om genoptagelse ved indsendelse af dokumentation eller lignende for kravet.

Fordelingen af afgørelsestyper kan illustreres ved nedenstående figur:

